คู่มือระบบเขียน

ภาษาอูรักลาโวยจ

อักษรไทย

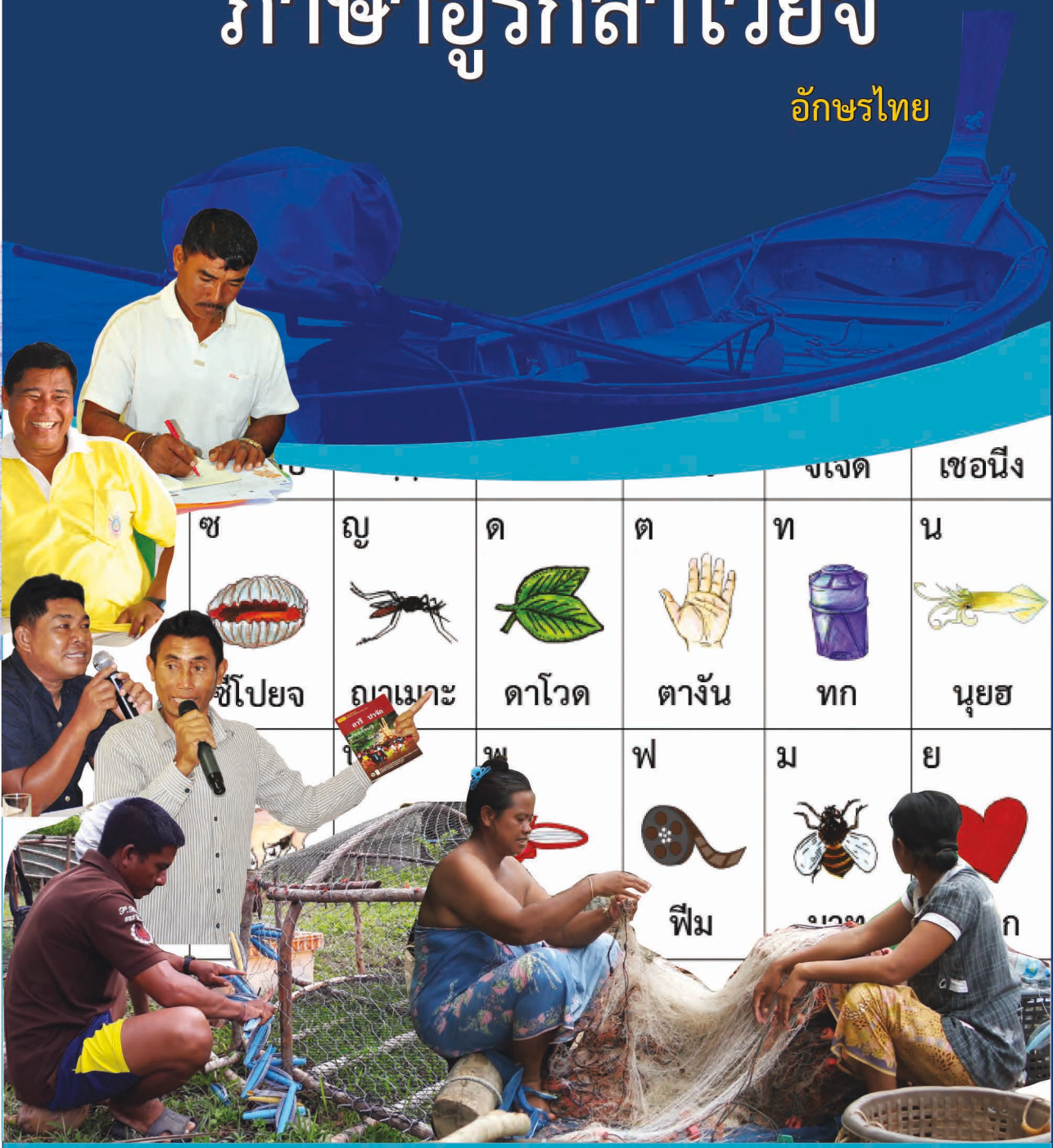

ฉบับมหาวิทยาลัยมหิดล

คู่มือระบบเขียน

ภาษาอูรักลาโวยจ

อักษรไทย

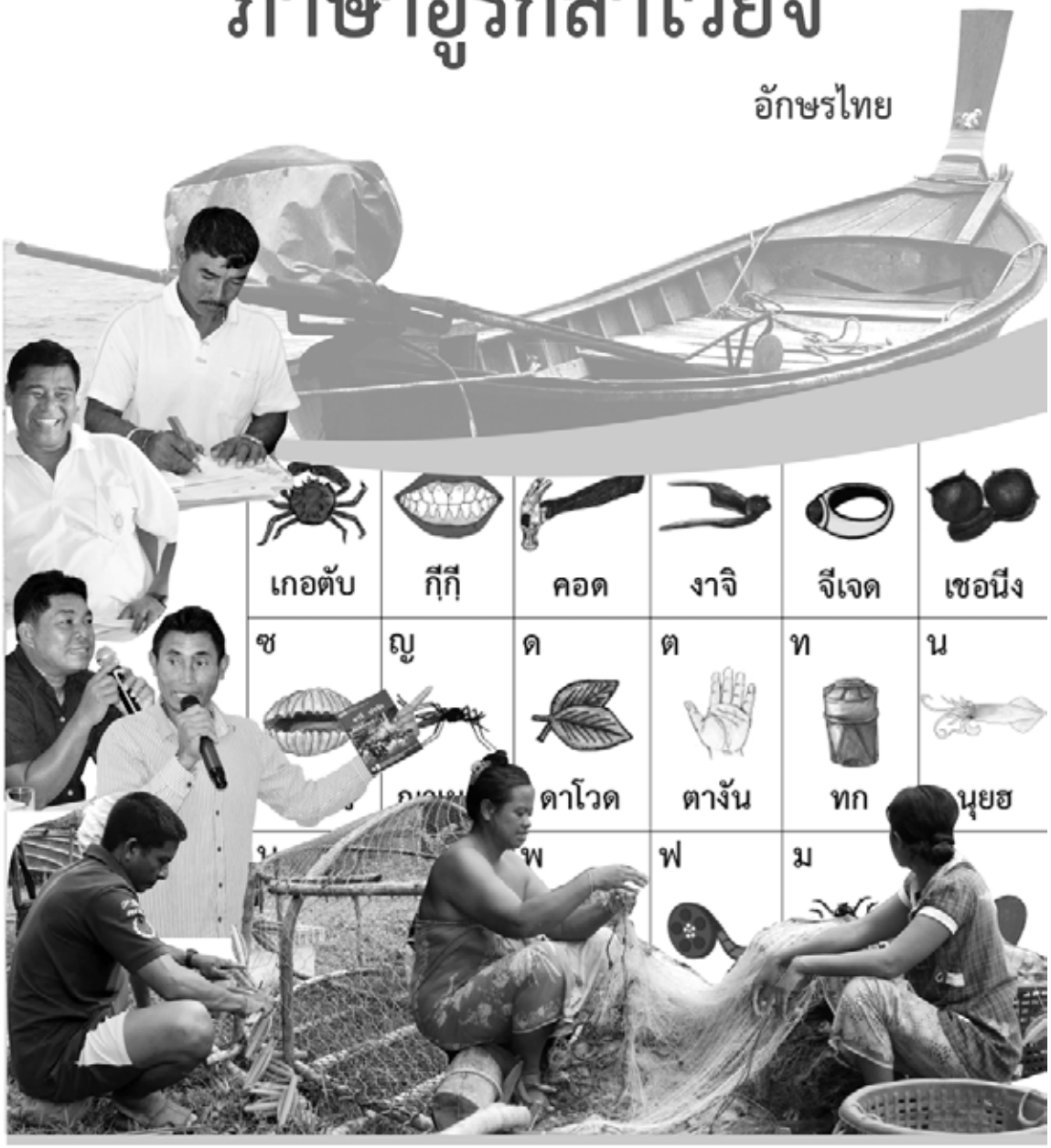

ฉบับมหาวิทยาลัยมหิดล

คู่มือระบบเขียนภาษาอูรักลาโวยจอักษรไทย
ฉบับมหาวิทยาลัยมหิดล

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๖๐๐ เล่ม

บรรณาธิการ มยุรี ถาวรพัฒน์ มิรินด้า บูรรุ่งโรจน์

ผู้เขียนและเรียบเรียง มยุรี ถาวรพัฒน์ มิรินด้า บูรรุ่งโรจน์
ยูเนียนสาสมีต้า สาเมาะ รณกร รักษ์วงศ์

แบบปก/รูปเล่ม สุมาลี หาญยศ ณัฐมน โรจนกุล
ภาพ เดียว ทะเลลึก
ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต.
คู่มือระบบเขียนภาษาอูรักลาโวยจอักษรไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหิดล.
นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๖๓.
๖๐ หน้า. ภาพประกอบ, ตาราง.
๑. ภาษาอูรักลาโวยจ. ๒. ระบบเขียน. ๓. อักษรไทย. I.ชื่อเรื่อง
ISBN 978-616-443-534-6

จัดพิมพ์โดย ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๗๐
www.langrevival.mahidol.ac.th, www.lc.mahidol.ac.th

พิมพ์ที่ บริษัท จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์ จำกัด
๒๑๙ ซ.เพชรเกษม ๑๐๒/๒ บางแคเหนือ บางแค กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐

ขอขอบคุณเจ้าของภาษาอูรักลาโวยจ

บ้านสังกาอู้ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่

นายสมจิตร	**ทะเลลึก**
นายสุทิน	**ทะเลลึก**
นายบุญทิน	**ช้างน้ำ**
นายเดียว	**ทะเลลึก**
นายชัยรัตน์	**ทะเลลึก**
นางสาวปุณณภา	**ทะเลลึก**
นายพีรวิชญ์	**ทะเลลึก**
นางสาววริสรา	**ทะเลลึก**

คำนำ

ประเทศไทยเป็นดินแดนที่มีความหลากหลายด้านภาษาและชาติพันธุ์ โดยมีภาษาที่ใช้สื่อสารมากกว่า ๗๐ กลุ่มภาษา แต่ละภาษาล้วนเป็นมรดกของมนุษยชาติอันเกิดจากภูมิปัญญาเฉพาะของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษาเป็นสิ่งที่แสดงอัตลักษณ์ของกลุ่มชน สะท้อนระบบคิด ความรู้ และความเข้าใจในโลก นอกจากนี้ ภาษายังเป็นปูมเก็บบันทึกภูมิปัญญาของแต่ละกลุ่มชน และเป็นแผนที่นำทางไปสู่ทรัพยากรในท้องถิ่น

ภาษาท้องถิ่นที่ใช้สื่อสารในประเทศไทยหลายภาษาไม่มีอักษรและระบบเขียน โอกาสที่ภาษาท้องถิ่นจะอยู่ในภาวะวิกฤตใกล้สูญหรือจะสูญหายจึงเกิดขึ้นได้ ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อการสูญเสียองค์ความรู้ท้องถิ่นต่าง ๆ ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนาระบบเขียนภาษาท้องถิ่นร่วมกับเจ้าของภาษาหลายกลุ่มชน เพื่อเป็นเครื่องมือในการบันทึกและรักษาภาษาไว้ไม่ให้สูญหายไปตามกาลเวลา เพราะหากภาษาสูญหายย่อมหมายถึงการสูญเสียภูมิปัญญาและระบบความรู้ต่าง ๆ ของกลุ่มคนที่พูดภาษานั้น ๆ ด้วย

นักวิชาการจากศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต ได้ศึกษาวิจัยและร่วมมือกับชาวอูรักลาโวยจในการพัฒนาระบบเขียนภาษาอูรักลาโวยจเป็นครั้งแรกตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๐ ในโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวอูรักลาโวยจ บ้านสังกาอู้ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ โดยได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น และจากนั้นได้มีการพัฒนาระบบเขียนมาอย่างต่อเนื่อง ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤตจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบเขียนและจัดทำคู่มือระบบเขียนภาษาอูรักลาโวยจอักษรไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหิดลขึ้น เพื่อให้เจ้าของภาษาสามารถนำไปใช้อ้างอิงในการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น และเผยแพร่เรื่องราวที่ต้องการถ่ายทอดให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ตลอดจนนำไปสู่การผลิตสื่อการเรียนการสอนภาษาอูรักลาโวยจ สำหรับใช้สอนในโรงเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลและประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านเขียนภาษาอูรักลาโวยจ และพัฒนาทักษะการอ่านเขียนภาษาอูรักลาโวยจอักษรไทยไปสู่การอ่านเขียนภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ช่วยให้นักเรียนรักการอ่าน สามารถอ่านเขียนภาษาไทยและเข้าใจเนื้อหาสาระวิชาที่เขียนด้วยภาษาไทยได้ดีขึ้น เป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ในระดับสูงขึ้น และยังทำให้นักเรียนในท้องถิ่นรักและมีความภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมของตน นอกจากนี้ ผู้ที่สนใจจะเรียนรู้ภาษาอูรักลาโวยจยังสามารถศึกษาภาษาอูรักลาโวยจจากระบบตัวเขียนอักษรไทยได้อีกด้วย

ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ขอขอบพระคุณคณะกรรมการและเจ้าของภาษาอูรักลาโวยจทุกท่านที่เสียสละเวลาร่วมมือกันจัดทำคู่มือระบบเขียนภาษาอูรักลาโวยจอักษรไทยฉบับนี้ ทำให้ได้เผยแพร่ผลงานที่มีมาตรฐานวิชาการ สร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนเจ้าของภาษาและวัฒนธรรม และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ภาษาอูรักลาโวยจ สำหรับเจ้าของภาษา รวมถึงนักเรียน นักศึกษา นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปที่สนใจ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์
ประธานที่ปรึกษาศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล
สิงหาคม ๒๕๖๓

คำชี้แจง

การจัดทำระบบเขียนภาษาอูรักลาโวยจอักษรไทย มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้เจ้าของภาษาใช้เป็นเครื่องมือในการจดบันทึกเรื่องราว วิถีชีวิต องค์ความรู้ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นต่าง ๆ โดยใช้อักษรไทยซึ่งเป็นอักษรที่เจ้าของภาษาส่วนใหญ่มีทักษะอ่าน-เขียนขั้นพื้นฐานอยู่เดิม สิ่งที่บันทึกไว้เหล่านี้สามารถนำไปสู่การสร้างสื่อการเรียนการสอนภาษาท้องถิ่นเพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟู และถ่ายทอดภาษาและวัฒนธรรมของชาวอูรักลาโวยจไม่ให้สูญหาย นอกจากนี้ การมีคู่มือระบบเขียนภาษาอูรักลาโวยจยังเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ รวมทั้งนักเรียน นักศึกษา นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจภาษาท้องถิ่นของกลุ่มอูรักลาโวยจ

ระบบเขียนภาษาอูรักลาโวยจอักษรไทยได้รับการพัฒนาผ่านกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นระหว่างเจ้าของภาษาในพื้นที่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๓ ร่วมกับคณะวิจัยจากศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล และได้มีการตรวจสอบอีกครั้งผ่านกระบวนการวิจัยการจัดการศึกษาแบบทวิ-พหุภาษาและการเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมในเกาะลันตา ในปี ๒๕๖๓ เพื่อจัดทำเป็นคู่มือระบบเขียนควบคู่กับแผ่นภาพตัวอักษรสำหรับใช้สอนในโรงเรียนที่มีนักเรียนอูรักลาโวยจในพื้นที่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่

ระบบเขียนภาษาอูรักลาโวยจอักษรไทยที่ได้พัฒนาขึ้นโดยความร่วมมือของเจ้าของภาษาอูรักลาโวยจ นักภาษาศาสตร์ นักวิจัย พี่เลี้ยงวิจัยภาคสนาม มีขั้นตอน ดังนี้

๑. ขั้นตอนการพิจารณากำหนดอักษร มีรายละเอียดดังนี้

๑.๑ ทบทวนระบบเสียงอูรักลาโวยจจากเอกสารที่มีการศึกษาไว้ก่อนหน้า

๑.๒ ประชุมเพื่อคัดเลือกอักษรไทยที่จะใช้แทนเสียงพยัญชนะต้น พยัญชนะสะกด และสระ เพื่อนำมาประกอบเป็นคำในภาษา

๑.๓ เลือกคำที่มีความหมายเป็นรูปธรรม สามารถแสดงด้วยรูปภาพได้ เพื่อนำมาสร้างแผ่นภาพตัวอักษร (พยัญชนะและสระ)

๒. ขั้นตอนการทดสอบระบบเขียน ทดสอบโดยการนำอักษรไปใช้ในระบบเขียนตั้งแต่ระดับคำ ระดับประโยค และระดับข้อความหรือเรื่องสั้น โดยให้เจ้าของภาษาอ่านออกเสียงบัตรคำ จับคู่บัตรคำและรูปภาพ อ่านออกเสียงประโยค และอ่านข้อความหรือเรื่องสั้นที่เป็นภาษาท้องถิ่นแล้วตอบคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจจากการอ่านเนื้อเรื่องที่เขียนด้วยระบบเขียนดังกล่าว

หลักเกณฑ์ในการกำหนดภาษาอูรักลาโวยจอักษรไทย

การพิจารณากำหนดระบบเขียนภาษาอูรักลาโวยจอักษรไทย นอกจากยึดหลักความถูกต้องตามหลักวิชาการแล้ว จะต้องพิจารณาจากความเห็นชอบของเจ้าของภาษาด้วย โดยมีหลักเกณฑ์ในการกำหนดตัวเขียนภาษาอูรักลาโวยจ ดังนี้

๑. หนึ่งรูปแทนหนึ่งเสียง อักษรรูปหนึ่งใช้แทนเสียงเดียว ไม่ว่าจะปรากฏในตำแหน่งใดของคำก็ตาม เช่น ใช้อักษร ก แทนเสียง [k] ที่พบในตำแหน่งพยัญชนะต้น และพยัญชนะสะกด ตัวอย่างคำ เช่น เกอตับ = ปู, ฮูรัก = กุ้ง ยกเว้น เสียง [p] และ [t] เมื่อปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะต้น จะเลือก ป และ ต เช่น ปีปี = แก้ม, ตางัน = มือ และใช้ บ และ ด เมื่อปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะสะกดเพื่อให้สัมพันธ์กับมาตราการสะกดของภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาราชการ เช่น ฮายับ = ไก่, เดียด = ทุเรียน ส่วนเสียงพยัญชนะ [c] เมื่อปรากฏเป็นพยัญชนะต้น จะใช้ จ เช่น จีเจด = แหวน และเมื่อปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะสะกด เจ้าของภาษาเห็นควรให้ใช้ ยจ เพราะสัมพันธ์กับการออกเสียง เช่น มูโลยจ = ปาก

๒. ใช้อักษรกลางและอักษรต่ำ ไม่ใช้อักษรสูงเนื่องจากในระบบอักษรไทยอักษรกลุ่มนี้มีพื้นเสียงเป็นเสียงวรรณยุกต์จัตวา เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนอันเกิดจากอิทธิพลของเสียงวรรณยุกต์ที่มากับตัวอักษร การนำอักษรไทยมาใช้เขียนภาษาอื่น ดังเช่นภาษาอูรักลาโวยจ ซึ่งเป็นภาษาที่ไม่มีเสียงวรรณยุกต์ จึงใช้แต่อักษรกลางและอักษรต่ำ เช่น เสียง [s] ใช้ ซ ไม่ใช้ ส เช่น ซูดู = ช้อน, เสียง [h] ใช้ ฮ ไม่ใช้ ห เช่น ฮูรัก = กุ้ง, เสียง [kh] ใช้ ค ไม่ใช้ ข เช่น เคอนัม = กระต่าย

๓. เสียงเหมือนภาษาไทย ใช้รูปเหมือนภาษาไทย โดยเลือกใช้อักษรที่ใช้บ่อยในภาษาไทย เช่น เสียง [d] ใช้อักษร ด ไม่ใช้ ฎ

๔. เสียงที่แตกต่างจากภาษาไทย ใช้อักษรไทยที่ออกเสียงใกล้เคียงกัน เช่น เสียง [ɲ] ใช้ ญ เช่น ญาเมาะ = ยุง หรือเลือกใช้อักษรไทยที่ออกเสียงใกล้เคียงกันแล้วเติมสัญลักษณ์พิเศษในที่นี้ใช้เครื่องหมายจุดหรือพินทุ (.) ไว้ใต้พยัญชนะ กำกับไว้เพื่อแสดงว่าออกเสียงต่างจากอักษรไทย เช่น เสียง [j̣] ใช้ ยฺ เช่น ยฺารี = นิ้ว

๕. การเขียนพยัญชนะสะกดเสียง [h] จะใช้อักษร ฮ ในกรณีที่พยัญชนะสะกด ฮ ปรากฏร่วมกับสระเสียงสั้นที่มีวิสรรชนีย์ (ะ) เป็นส่วนประกอบ เช่น -ะ เ-ะ แ-ะ โ-ะ เ-าะ จะเขียนพยัญชนะสะกด ฮ หลังวิสรรชนีย์ เช่น รูมะฮ = บ้าน, ซาโวะฮ = สมอเรือ

๖. ในการเขียนภาษาอูรักลาโวยจอักษรไทย จะมีการเว้นวรรคระหว่างคำ และใช้เครื่องหมายต่าง ๆ เช่น . (มหัพภาค) เมื่อจบประโยค

คู่มือระบบเขียนภาษาอูรักลาโวยจอักษรไทย มีเนื้อหาประกอบด้วย คำนำ คำชี้แจง บทที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชาวอูรักลาโวยจ บทที่ ๒ ลักษณะภาษาอูรักลาโวยจ บทที่ ๓ ระบบเขียนภาษาอูรักลาโวยจอักษรไทย และบทที่ ๔ การนำระบบเขียนอักษรไทยไปใช้

ระบบเขียนภาษาอูรักลาโวยจอักษรไทยที่จัดทำขึ้นนี้จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนภาษาอูรักลาโวยจตามแนวทางทวิ-พหุภาษาศึกษา (Mother tongue-based multilingual education) ในโรงเรียนบ้านสังกาอู้ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ และโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีนักเรียนที่พูดภาษาดังกล่าว อีกทั้งยังนำไปใช้ในการจัดทำพจนานุกรมภาษาอูรักลาโวยจ-ไทย และใช้ในการสร้างสื่อการอ่าน-เขียนภาษาอูรักลาโวยจในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ หนังสือส่งเสริมการอ่านประเภทต่าง ๆ แบบเรียนอ่าน-เขียนภาษาอูรักลาโวยจ เรื่องเล่าท้องถิ่น เพลงพื้นบ้าน เพื่อบันทึกและนำไปใช้ถ่ายทอดแก่เยาวชนรุ่นต่อไป นอกจากนี้ ระบบเขียนอูรักลาโวยจจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจทั่วไปที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาใช้ศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ภาษาอูรักลาโวยจเบื้องต้นได้

สารบัญ

คำนำ

คำชี้แจง **ก-ค**

๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชาวอูรักลาโวยจ **๑**

วิถีชีวิตและบริบทสังคม ๒

สถานการณ์ภาษา การอนุรักษ์ และการฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น ๘

๒ ลักษณะภาษาอูรักลาโวยจ **๑๑**

ลักษณะทั่วไปของภาษาอูรักลาโวยจ ๑๑

ระบบเสียงภาษาอูรักลาโวยจ ๑๒

ลักษณะทางไวยากรณ์ ๑๘

๓ ระบบเขียนภาษาอูรักลาโวยจอักษรไทย **๒๐**

พยัญชนะ ๒๐

สระ ๒๖

การเขียนคำ ๓๑

การเขียนประโยค ๓๒

การเว้นวรรคและการใช้เครื่องหมายวรรคตอน ๓๔

การเขียนชื่อบุคคล ชื่อสถานที่ และคำยืม ๓๕

๔ การนำระบบเขียนอักษรไทยไปใช้ **๓๖**

ตัวอย่างบทสนทนา ๓๖

ตัวอย่างนิทาน ๔๐

ตัวอย่างเพลง ๔๓

บรรณานุกรม **๔๔**

ดัชนีคำ **๔๖**

๑
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชาวอูรักลาโวยจ

อูรักลาโวยจ หมายถึง คนทะเล “อูรัก” หมายถึง คน และ “ลาโวยจ” หมายถึง ทะเล เป็นคำที่เจ้าของภาษาใช้เรียกตนเอง ส่วนคนภายนอกเรียกคนกลุ่มนี้ว่า ชาวเล หรือ ไทยใหม่ ซึ่งชื่อเรียกนี้ใช้เรียกกลุ่มมอแกนและมอแกลนด้วย เนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้อาศัยอยู่ในทะเลหรือเขตชายทะเลเช่นเดียวกัน มีข้อสันนิษฐานว่าในอดีตชาวอูรักลาโวยจเป็นกลุ่มชนที่ไม่ได้ตั้งถิ่นฐานแน่นอน เดินทางไปมาและดำรงชีพอยู่แถบด้านตะวันตกของแหลมมลายู ใช้เรือ “ปราฮู” เป็นพาหนะ ต่อมาได้ตั้งถิ่นฐานเป็นหมู่บ้านตามเกาะน้อยใหญ่ในชายฝั่งทะเลอันดามัน และยังมีข้อสันนิษฐานว่าชาวอูรักลาโวยจน่าจะเป็นบุคคลร่วมเชื้อสายกับชาว “โอรังลาอูด” (Orang Laut) ที่มีบทบาทในการเป็นผู้ร่วมก่อสร้างความยิ่งใหญ่ให้แก่สุลต่านแห่งมะละกา นอกจากนี้ชาวอูรักลาโวยจยังมีตำนานแสดงถึงความผูกพันกับเทือกเขา “กูนุงเยอรัย” (Gunung Jerai) ในรัฐเกอดะฮ์ (Kedah) ประเทศมาเลเซีย โดยมีการกล่าวถึงในพิธีลอยเรือ “อารี ปาจัก” ของชาวอูรักลาโวยจ เพื่อส่งเรือไปยังดินแดนกูนุงเยอรัย

ชาวอูรักลาโวยจตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดภูเก็ต กระบี่ และสตูล โดยในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต อาศัยอยู่ที่เกาะสิเหร่ หาดราไวย์ แหลมหลา บ้านเหนือและบ้านสะปำ ในจังหวัดกระบี่ อาศัยที่เกาะพีพี เกาะจำ เกาะปู และเกาะลันตาเรื่อยลงไปจนถึงจังหวัดสตูล เกาะอาดัง เกาะหลีเป๊ะ เกาะราวี เกาะบูโหลน ดังปรากฏในแผนที่

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงการกระจายตัวของชุมชนชาวอูรักลาโวยจ (ดัดแปลงจาก: อาภรณ์ อุกฤษณ์, ๒๕๕๙)

วิถีชีวิตและบริบทสังคม

ที่อยู่อาศัยของชาวอูรักลาโวยจในอดีตเป็นบ้านไม้ที่มีใต้ถุนสูง ตัวบ้านค่อนข้างโปร่ง มีประตูหน้าและหลังบ้าน บันไดบ้านนิยมจำนวนที่เป็นเลขคี่ หลังคามุงด้วยฮาตะ เกอจับ (ใบจากจำ) และฝาบ้านทำด้วยวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น ทางมะพร้าว ไม้ไผ่ ใบค้อ แต่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตามแบบสมัยใหม่ และมีบ้านสำเร็จรูปที่ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิศุภนิมิตร ภายหลังจากเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ

ภาพที่ ๒ ลักษณะบ้านเรือนชาวอูรักลาโวยจ (ที่มา: เดียว ทะเลลึก)

วิถีชีวิตที่ผูกพันกับทะเลและอาศัยอยู่บนเรือทำให้ชาวอูรักลาโวยจดั้งเดิมไม่ได้มีเครื่องแต่งกายมากชิ้น หรือมีเครื่องประดับตกแต่งเช่นเดียวกับกลุ่มชนพื้นเมืองกลุ่มอื่น การแต่งกายในชีวิตประจำวัน ผู้ชายจะนุ่งโสร่งหรือกางเกงเล ไม่นิยมสวมเสื้อ ส่วนผู้หญิงเมื่อเวลามีงานจะสวมผ้าปาเต๊ะ และเสื้อลูกไม้ที่มีสีสันสดใส เวลาอยู่บ้านจะนุ่งผ้ากระโจมอก

ภาพที่ ๓ การแต่งกายสตรีชาวอูรักลาโวยจในงานรื่นเริง (ที่มา: เดียว ทะเลลึก)

สังคมอูรักลาโวยจมีโต๊ะหมอเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ มีบทบาทในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ และดูแลความเป็นอยู่ของคนในชุมชนตั้งแต่พิธีเกิดไปจนถึงพิธีการฝังศพ ปัจจุบันมีผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ดูแลความเป็นอยู่ทั่วไปในชุมชน และกลุ่มผู้นำด้านศิลปะและภูมิปัญญาพื้นบ้านจะมีบทบาทในการแสดงที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมและการละเล่นต่าง ๆ

ในด้านโครงสร้างทางสังคมของชาวอูรักลาโวยจพบว่า ในระดับครอบครัวมีการแต่งงานทั้งในกลุ่มเดียวกัน (Endogamy) และการแต่งงานกับคนนอกกลุ่ม (Exogamy) แต่ส่วนใหญ่มักจะแต่งงานในกลุ่มเดียวกัน โดยจะมีลักษณะครอบครัวทั้งที่เป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family) และครอบครัวขยาย (Extended family) แต่ละครัวเรือนจะมีสมาชิกอย่างน้อยสองรุ่น โดยครอบครัวที่พ่อแม่อยู่อาศัยกับลูกที่เป็นโสด หรือครอบครัวที่พ่อแม่อาศัยอยู่รวมกับลูก ลูกเขย/สะใภ้ และหลาน (อาภรณ์ อุกฤษณ์, ๒๕๓๒)

อาชีพหลักของชาวอูรักลาโวยจคือการทำประมงชายฝั่งหรือการประมงพื้นบ้าน ผู้ชายชาวอูรักลาโวยจส่วนใหญ่จะออกทะเลทุกวัน และช่วงที่อยู่บ้านจะซ่อมแซมหรือสร้างเครื่องมือในการจับสัตว์น้ำ เช่น ไซปลา ไซหมึก อวนกุ้ง อวนปลาชนิดต่าง ๆ อวนหมึก ถักแห ซ่อมเรือ เป็นต้น หลังจากที่ได้สัตว์น้ำกลับมาแล้ว ผู้หญิงก็จะทำหน้าที่ปลดสัตว์น้ำที่ได้มาออกจากไซ อวน และคัดแยกตามประเภทและขนาด เพื่อนำไปเป็นอาหารหรือจำหน่ายต่อไป

ภาพที่ ๔ วิถีชีวิตประมงของชาวอูรักลาโวยจ (ที่มา: ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต)

ภาพที่ ๕ วิถีชีวิตประมงของชาวอูรักลาโวยจ (ที่มา: ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต)

นอกจากอาชีพประมงชายฝั่งแล้ว ชาวอูรักลาโวยจยังประกอบอาชีพอื่น เพื่อหารายได้เสริม เช่น ผู้ชายรับจ้างขับเรือสปีดโบ๊ทและให้บริการทัวร์ดำน้ำ ดูปะการัง ให้กับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเนื่องจากมีความคุ้นเคยต่อสภาพภูมิประเทศเป็นอย่างดี รับจ้างก่อสร้าง ส่วนผู้หญิงอูรักลาโวยจบางส่วนมีรายได้เสริมด้วยการเป็นแม่บ้าน แม่ครัว หรือพนักงานต้อนรับในโรงแรมและรีสอร์ท

ด้านงานศิลปะ ชาวอูรักลาโวยจใช้เครื่องจักสานมาตั้งแต่อดีต มีศิลปะลวดลายการจักสานฝาบ้าน หมอนประจำตัวโต๊ะหมอ ตะกร้าหวาย แต่ปัจจุบันหาดูได้ยากเนื่องจากรูปแบบที่อยู่อาศัยเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการจักสานหมอนประจำตัวโต๊ะหมอสำหรับใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ ได้สูญหายไป เหลือเพียงการจักสานตะกร้าด้วยหวายไว้สำหรับเก็บหอย (รากฺา) เท่านั้น

ในส่วนของสันทนาการพบว่า มีเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสี ได้แก่ เบอยูล้า (ไวโอลิน) ประเภทตี ได้แก่ กลองรำมะนา กลองโทน โหม่ง และกลองถังน้ำมัน และเครื่องดนตรี ประเภทเป่า ได้แก่ หีบเพลงปาก ดนตรีของชาวอูรักลาโวยจจะถูกนำไปใช้ทั้งในพิธีกรรมและแสดงความบันเทิงโดยทั่วไป (พนัง ปานช่วย, ๒๕๕๔: ๑๑๑)

ภาพที่ ๖ - ๗ การเล่นดนตรีและเครื่องดนตรี (ที่มา: ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต)

ชาวอูรักลาโวยจมีความเชื่อและนับถือผีบรรพบุรุษและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สิงสถิตอยู่ในที่ต่าง ๆ ซึ่งเรียกว่า “ดาโต๊ะ” ประเพณีและพิธีกรรมที่สำคัญ ได้แก่ ประเพณีการแต่งเปลว หรือทำความสะอาดสุสาน (เดือน ๔ และเดือน ๕) ประเพณีปูยาเลเพื่อทำบุญให้กับท้องทะเล (เดือน ๗) และประเพณีลอยเรือ หรืออารี ปาจัก (เดือน ๖ และเดือน ๑๑) โดยจะกล่าวถึงพอสังเขป ดังนี้

ประเพณีวันลอยเรือ (อารีปาจัก)

ประเพณีลอยเรือเป็นงานประจำปีของกลุ่มชาวอูรักลาโวยจที่เกาะลันตา รวมถึงชาวเลอูรักลาโวยจในเกาะอื่น ๆ ซึ่งจัดเป็นประจำทุกปีในวันเพ็ญเดือน ๖ และเดือน ๑๑ ตั้งแต่ขึ้น ๑๓ ค่ำ ถึง ๑๕ ค่ำของทุกปี ซึ่งกลุ่มชาวเลที่เกาะลันตาและเกาะใกล้เคียงจะมาชุมนุมกัน โดยแบ่งเป็นพื้นที่หมู่บ้านศาลาด่านและหมู่บ้านสังกาอู้เพื่อสะเดาะเคราะห์ เช่นไหว้บรรพบุรุษและร้องรำทำเพลงรอบลำเรือ

พิธีกรรมจะแบ่งเป็น ๓ วัน เริ่มจากวันขึ้น ๑๓ ค่ำ ฝ่ายหญิงจะเตรียมทำขนมบัวลอยเจ็ดสีที่ใช้ในพิธีกรรม ผู้ชายจะสร้างที่พักชั่วคราวในบริเวณลานพิธีและไปรวมตัวกันที่ศาลบรรพบุรุษเพื่อเซ่นไหว้บอกกล่าวและเชิญให้มาร่วมพิธีลอยเรือในปีนี้ ต่อมาในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ ฝ่ายชายจะเดินทางไปตัดไม้ตีนเป็ดมาทำ ‘เรือปาจัก’ และตุ๊กตาไม้ระกำ เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของยานพาหนะที่นำพาวิญญาณของคนและสัตว์ที่ตายไปแล้ว พร้อมเครื่องเซ่นไหว้บรรพบุรุษกลับสู่ถิ่นฐานเดิมที่เรียกว่า ‘กูนุงเยอรัย’ เมื่อหาไม้ที่เหมาะแก่การทำเรือมาแล้วจะแห่ไปรอบศาลบรรพบุรุษก่อนจะนำไปประกอบเป็นเรือปาจักในพิธี พอตอนกลางคืนจะมีพิธีฉลองเรือและไหว้บรรพบุรุษด้วยดนตรีและเพลงรำมะนา พร้อมทั้งพิธีสาดน้ำตอนเที่ยงคืน พอเช้าวันขึ้น ๑๕ ค่ำ ชาวอูรักลาโวยจ

จะมารวมตัวกันทำพิธีลอยเรือออกไปจากฝั่ง เพื่อสะเดาะเคราะห์และเฝ้าดูไม่ให้เรือลอยกลับเข้าฝั่งมาได้ ช่วงบ่ายฝ่ายชายจะไปตัดไม้และหาใบกะพ้อ เพื่อทำไม้ปาดักหรือไม้กันผี สำหรับทำพิธีฉลองในตอนกลางคืนเหมือนกับคืนวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เมื่อใกล้สว่าง โต๊ะหมอจะทำพิธีเสกน้ำมนต์ทำนายโชคชะตา และสะเดาะเคราะห์ให้สมาชิกที่เข้าร่วมพิธีก่อนจะอาบน้ำมนต์และแยกย้ายกันกลับบ้าน พร้อมกับนำไม้ปาดักไปปักบริเวณรอบหมู่บ้าน

ทั้งนี้ จากคำบอกเล่าของชาวอูรักลาโวยจว่า ในอดีตไม่มีพิธีลอยเรือแต่เกิดขึ้นหลังจากการเดินทางไกลจากกูนุงเยอรัยเรื่อยมา จนปักหลักตั้งถิ่นฐานบนเกาะลันตาแล้วมีคนล้มป่วย จึงเกิดพิธีเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษและสะเดาะเคราะห์ร้ายให้ลอยไปกับเรือปาจัก ต่อมาไม่นานก็ไม่มีคนล้มป่วยจึงทำให้ชาวบ้านประกอบพิธีนี้ต่อเนื่องกันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน และเชื่อว่าผู้ที่ผ่านพิธีลอยเรือนับเป็นผู้ที่ผ่านทุกข์โศกโรคภัยไปแล้ว ในอนาคตจะพบแต่ความสุขและมีโชคในการทำมาหากิน

ภาพที่ ๘ พิธีลอยเรือ (ที่มา: ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต)

ประเพณีเปอตัดญีรัยฮ (การแต่งเปลว)

ประเพณีเปอตัดญีรัยฮ หรือการแต่งเปลว (ภาษาไทยถิ่นใต้ หมายถึง การทำความสะอาดป่าช้า) เป็นประเพณีที่ชาวอูรักลาโวยจร่วมกันบูรณะซ่อมแซมและทำความสะอาดบริเวณที่ฝังศพและหลุมฝังศพของแต่ละครอบครัวหรือแต่ละตระกูล โดยจะจัดในวันขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๔ และวันขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๕ ของทุกปี หลังจากทำความสะอาดสุสานและหลุมศพแล้ว โต๊ะหมอจะเป็นผู้นำพิธีบูชาบรรพบุรุษ โดยนำเครื่องเซ่นไหว้ และอาหารที่สมาชิกนำมาใช้ประกอบพิธี เมื่อเสร็จพิธีแล้วจะรับประทานและสังสรรค์ร่วมกัน ร้องรำทำเพลงด้วยวงรำมะนา โดยมีความเชื่อว่าผีบรรพบุรุษจะมาร่วมสนุกกับลูกหลานด้วย

ประเพณีปูยาเล

ปูยาเล เป็นประเพณีที่ชาวอูรักลาโวยจจัดทำขึ้นเพื่อบูชาหรือขอขมาต่อท้องทะเล สัตว์ทะเล และสรรพสิ่งทั้งหลายที่อยู่ในทะเล ประเพณีนี้จะจัดขึ้นในเดือน ๗ ของทุกปี ซึ่งโต๊ะหมอจะเป็นผู้กำหนดวันและเวลาในการจัดงาน กลุ่มคนที่เข้าเข้าร่วมพิธีจะนำอาหารคาวหวาน ขนมเจ็ดสี ของเซ่นไหว้ต่าง ๆ มาร่วมในพิธีโดยมีโต๊ะหมอเป็นผู้ทำพิธีเซ่นไหว้ เมื่อเสร็จแล้วก็จะร่วมกันรับประทานอาหาร นอกจากพิธีต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ยังมีประเพณีนอนเกาะ หรือเวียนหาด ซึ่งแต่ละครอบครัวจะมีการออกทะเลเพื่อไปค้างตามเกาะต่าง ๆ เพื่อความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว

อย่างไรก็ตาม ชาวอูรักลาโวยจหลายชุมชนได้มีการเปลี่ยนความเชื่อดั้งเดิม เช่น ในพื้นที่เกาะลิบง จังหวัดตรัง และเกาะบูโหลน จังหวัดสตูลเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลาม ส่งผลให้ภาษา พิธีกรรม และขนบประเพณีของชาวอูรักลาโวยจปรับเปลี่ยนเป็นแบบชาวไทยมุสลิม ส่วนศาสนาคริสต์ เริ่มมีการนับถือกันในบางหมู่บ้านในจังหวัดภูเก็ต เนื่องจากการเข้ามาช่วยเหลือของมิชชันนารีเมื่อประมาณ ๔๐ ปีมาแล้ว รวมทั้งหลังจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติสึนามิ มีองค์กรศาสนาคริสต์เข้ามาช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย เรือ และอุปกรณ์ประมงทั้งในภูเก็ตและกระบี่ (นฤมล อรุโณทัย และคณะ, ๒๕๕๗: ๒๒๔-๒๒๕)

สถานการณ์ภาษา การอนุรักษ์ และการฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภาษาอูรักลาโวยจเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารกันในชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ต กระบี่ และสตูล ซึ่งเป็นพื้นที่ที่แวดล้อมด้วยภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยมาตรฐาน รวมทั้งภาษามลายู และภาษาอังกฤษ ที่ใช้เพื่อการศึกษา ธุรกิจการค้าขาย จึงทำให้ชาวอูรักลาโวยจปัจจุบันพูดได้มากกว่าหนึ่งภาษา และมีภาวะทวิหรือพหุภาษาทั้งในระดับตัวบุคคลและระดับชุมชน

เกาะลันตาจังหวัดกระบี่ เป็นพื้นที่ซึ่งมีชาวอูรักลาโวยจอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับเกาะอื่น ๆ ในประเทศไทย โดยชาวอูรักลาโวยจในเกาะลันตาอาศัยอยู่ร่วมกับประชากรกลุ่มวัฒนธรรมอื่น ๆ อาทิ ชาวไทยมุสลิม (ปักษ์ใต้) ชาวจีน ชาวสวีเดน และกลุ่มอื่น ๆ ที่เข้ามาทำงาน พำนักและท่องเที่ยวในเกาะลันตา ทั้งนี้ผลจากการสำรวจสถานการณ์การใช้ภาษาของเด็กและเยาวชนจำนวน ๓,๓๙๗ คน ในสถานศึกษาทั้ง ๑๔ แห่ง ในพื้นที่เกาะลันตาพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ ๙๒ ใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ (ปักษ์ใต้) เป็นภาษาแม่และเป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และมีนักเรียนที่พูดภาษาอูรักลาโวจยเป็นภาษาแม่จำนวนร้อยละ ๔ โดยเฉพาะในพื้นที่ชุมชนบ้านสังกาอู้และชุมชนศาลาด่าน นอกจากนี้ยังมีนักเรียนที่พูดภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาแรกร้อยละ ๒ ที่เหลือจะใช้ภาษาอื่น ๆ อาทิ ภาษาอังกฤษ มลายู พม่า จีน สวีเดน เป็นต้น (ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต, ๒๕๖๓)

นอกจากนี้ จากการศึกษาสถานการณ์ภาษาอูรักลาโวยจที่บ้านสังกาอู้ ตำบลเกาะลันตาใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ พบว่าภาษาที่ใช้กันมากที่สุดในชุมชนคือ ภาษาไทยถิ่นใต้ (ร้อยละ ๗๔.๙๓) รองลงมาคือภาษาอูรักลาโวยจ (ร้อยละ ๒๕.๖) ภาษาไทยมาตรฐาน (ร้อยละ ๒๒.๙๓) และภาษาอังกฤษ (ร้อยละ ๖.๔) (สิริลักษณ์ หุ่นศรีงาม ผลพานิช, ๒๕๕๖: ๔) ดังนั้น ถ้าชาวอูรักลาโวยจใช้ภาษาของตนเองน้อยลง และไม่มีการสงวนรักษาอาจจะนำไปสู่ภาวะวิกฤตใกล้สูญได้

ชาวอูรักลาโวยจ โดยเฉพาะเยาวชนอูรักลาโวยจที่บ้านสังกาอู้ ตำบลเกาะลันตาใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ ได้รวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินงานฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองในรูปแบบงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และการสนับสนุนทางวิชาการด้านภาษาจากนักวิชาการจากศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ในปี ๒๕๕๓ โดยมุ่งเน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักให้คนในชุมชนได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง โดยดำเนินงานโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น “แนวทางการศึกษาศักยภาพชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอูรักลาโวยจ บ้านสังกาอู้ ตำบลเกาะลันตาใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่” ทำให้ได้ผลงาน ประวัติศาสตร์ชุมชนชาวอูรักลาโวยจบ้านสังกาอู้ พร้อมทั้งระบบเขียนภาษาอูรักลาโวยจอักษรไทย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบันทึกภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น บันทึกคำศัพท์หมวดต่าง ๆ นิทานท้องถิ่นของชาวอูรักลาโวยจ สื่อการเรียนรู้ภาษาอูรักลาโวยจสำหรับเด็ก และหนังสืออารี ปาจัก (พิธีลอยเรือ) ซึ่งเป็นหนังสือที่ถ่ายทอดเรื่องราวพิธีกรรม ตลอดจนความหมายและขั้นตอนของการประกอบพิธีกรรมลอยเรือ ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่สำคัญของชาวอูรักลาโวยจ (นิรัตน์ หาญทะเล และคณะ, ๒๕๕๕: ๔)

ในปี ๒๕๕๖ กลุ่มเยาวชนชาวอูรักลาโวยจ ได้รวมกลุ่มกันดำเนินงานโครงการ “บวยจ เดะ ลากู ซูกา บวยจ (ทำในสิ่งที่ชอบ) เยาวชนอูรักลาโวยจ บ้านสังกาอู้ ตำบลเกาะลันตาใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่” โดยรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวอูรักลาโวยจจำนวน ๓ ประเด็น พร้อมทั้งเรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้แก่ (๑) การทำมาหากิน มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการผลิตและการใช้เครื่องมือจับสัตว์น้ำ ได้แก่ ไซปลา (บูบู อีกัด) ไซปลาหมึก (บูบู นุยฮ) และอวนกุ้ง (ปูกัยฮ ฮูรัก) (๒) อาหารพื้นบ้าน มีเนื้อหาเกี่ยวกับกรรมวิธีการปรุงอาหารพื้นบ้าน ๓ ชนิด ได้แก่ โกยตีแบว โกยจีจอ และ กูลัยกีซิ และ (๓) การแสดงรำมะนา มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา เครื่องดนตรี เครื่องแต่งกาย การร่ายรำ และบทเพลงที่ใช้ในการละเล่นรำมะนา จากการดำเนินงานในโครงการนี้ ทีมวิจัยชุมชนได้ผลิต

หนังสือรวบรวมองค์ความรู้เรื่อง “บวยจ เดะ ลากู ซูกา บวยจ” (ทำในสิ่งที่ชอบ) ที่เผยแพร่ความรู้ให้กับคนในชุมชนและกลุ่มคนที่สนใจ

ภาพที่ ๙ ขนมโกยตีแบว (ศันสนีย์ ทะเลลึก, ๒๕๕๙)

จากการดำเนินงานฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวอูรักลาโวยจดังกล่าวข้างต้น ทำให้ชุมชนชาวอูรักลาโวยจในเกาะลันตามีต้นทุนและพื้นฐานการทำงานฟื้นฟูภาษาที่สำคัญ กล่าวคือมีระบบเขียนภาษาอูรักลาโวยจอักษรไทย ซึ่งสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบันทึกภาษาของตนเอง ตลอดจนมีกลุ่มเยาวชนที่เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านการฟื้นฟูภาษา นอกจากนี้ ยังมีผู้นำชุมชนที่เห็นถึงความสำคัญในการฟื้นฟูภาษาของตนเอง และมีความพยายามที่จะนำภาษาอูรักลาโวยจไปสอนในโรงเรียน (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ, ๒๕๕๙) อีกทั้งยังเป็นจุดเริ่มต้นในการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนชาวอูรักลาโวยจ โรงเรียน และมหาวิทยาลัยมหิดล ในการจัดทำโครงการ “การจัดการศึกษาแบบทวิ-พหุภาษาและการเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมในเกาะลันตา จังหวัดกระบี่” โดยได้รับการสนับสนุนจาก Pestalozzi Children’s Foundation (PCF) อยู่ระหว่างการดำเนินงานตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕

๒
ลักษณะภาษาอูรักลาโวยจ

ลักษณะทั่วไปของภาษาอูรักลาโวยจ

ภาษาอูรักลาโวยจ (Urak Lawoc) เป็นภาษาหนึ่งในสาขามาเลอิก (Malayic) ซึ่งอยู่ในตระกูลออสโตรนีเซียน (Austronesian Language Family) มีลักษณะเฉพาะของตนเอง ซึ่งแตกต่างจากภาษามลายูปาตานี ภาษามาเลเซีย หรือภาษาอินโดนีเซีย รวมทั้งภาษามอแกนและภาษามอแกลนซึ่งไม่ได้อยู่ในสาขามาเลอิก ดังแผนภูมิต่อไปนี้

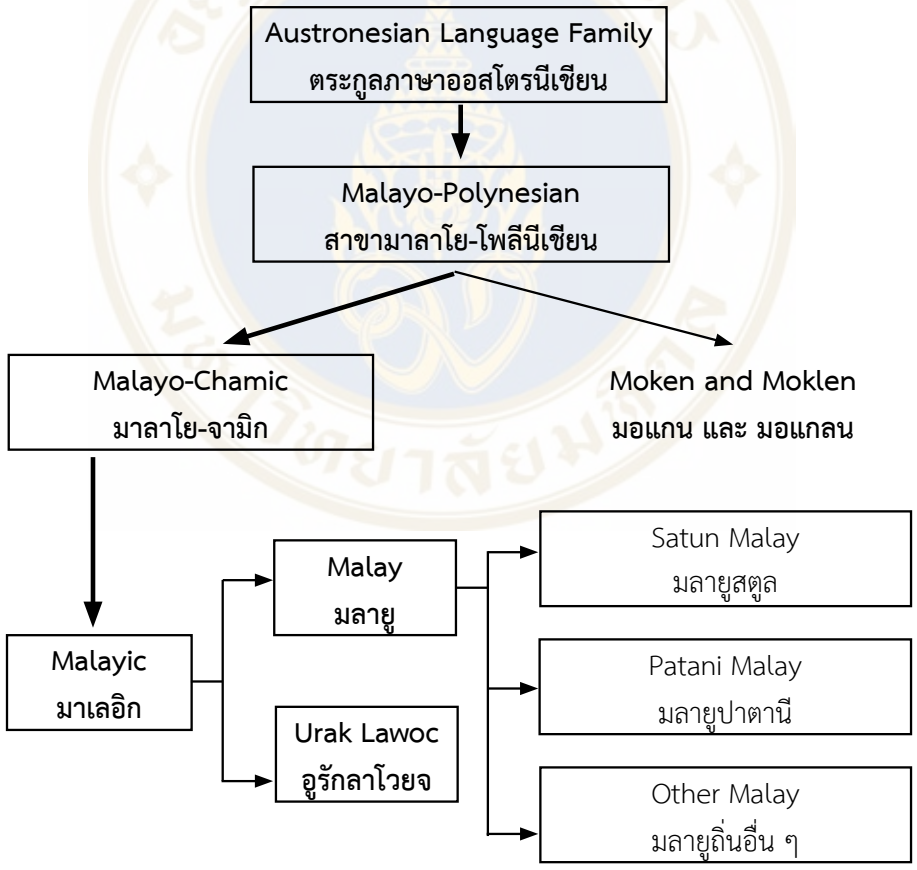

แผนภูมิที่ ๑ สาขาภาษาตระกูลออสโตรนีเซียน (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ, ๒๕๕๙)

ภาษาอูรักลาโวยจมีลักษณะทั่วไป ดังนี้

๑. คำส่วนใหญ่เป็นคำสองพยางค์ เช่น คำว่า /ŋaciʔ/ = กรรไกรหนีบหมาก, /cicet/ = แหวน, /ləmu/ = วัว, /laŋaw/ = แมลงวัน, /ʔikat/ = ปลา เป็นต้น โดยทั่วไปพยางค์แรกจะมีโครงสร้างเป็นพยัญชนะต้นและสระ ส่วนพยางค์สุดท้ายจะลงเสียงหนัก

๒. พยัญชนะมีทั้งพยัญชนะต้นเดี่ยว พยัญชนะต้นควบ และพยัญชนะสะกด เช่น /babi/ = หมู, /kra/ = ลิง, /diat/ = ทุเรียน เป็นต้น

๓. สระมีทั้งสระเดี่ยวและสระประสม ความสั้นยาวของเสียงสระไม่ทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เสียงสระในพยางค์ที่ไม่มีตัวสะกดจะยาวกว่าเสียงสระในพยางค์ที่มีตัวสะกด เช่น /mathu/ = ผึ้ง, /naka/ = ขนุน, /ɲamɔʔ/= ยุง เป็นต้น ส่วนคำที่มีพยัญชนะสะกดด้วยพยัญชนะเสียงนาสิกเสียงสระจะยาวกว่าคำที่มีพยัญชนะสะกดเสียงหยุด เช่น /taŋan/ = มือ /lipat/ ตะขาบ เป็นต้น

๔. ภาษาอูรักลาโวยจเป็นภาษาที่ไม่มีเสียงวรรณยุกต์ การเน้นเสียงหนักเบาไม่ใช่ลักษณะสำคัญของภาษานี้ การออกเสียงเน้นหนักที่พยางค์ใดของคำก็ไม่ทำให้ความหมายของคำนั้น ๆ เปลี่ยนแปลงไป โดยปรกติจะเน้นเสียงที่พยางค์สุดท้าย

ระบบเสียงภาษาอูรักลาโวยจ

หน่วยเสียงพยัญชนะ

พยัญชนะในภาษาอูรักลาโวยจมี ๒๔ หน่วยเสียง แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ หน่วยเสียงที่ปรากฏในคำอูรักลาโวยจดั้งเดิม และหน่วยเสียงที่ปรากฏในคำยืม หน่วยเสียงที่ปรากฏในคำอูรักลาโวยจดั้งเดิมมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๙ หน่วยเสียง และหน่วยเสียงที่ปรากฏเพิ่มเติมในคำยืมมี ๕ หน่วยเสียง ซึ่งถ่ายถอดด้วยสัทอักษรสากลและอักษรไทยในเครื่องหมายวงเล็บ ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ประเภทเสียง		ตำแหน่งเกิดเสียง				
		ริมฝีปาก	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
เสียงหยุด (Stop)	ไม่ก้อง ไม่พ่นลม (Voiceless unaspirated)	p (ป)	t (ต)	c (จ)	k (ก)	ʔ (อ)

ประเภทเสียง		ตำแหน่งเกิดเสียง				
		ริมฝีปาก	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
เสียงหยุด (Stop)	ไม่ก้อง พ่นลม (Voiceless aspirated)	(ph) (พ)	(th) (ท)	(ch) (ช)	(kh) (ค)	
	ก้อง (Voiced)	b (บ)	d (ด)	ɟ (ย)	g (ก)	
เสียงเสียดแทรก (Fricative)		(f) (ฟ)	s (ซ)			h (ฮ)
เสียงนาสิก (Nasal)		m (ม)	n (น)	ɲ (ญ)	ŋ (ง)	
เสียงข้างลิ้น (Lateral)			l (ล)			
ลิ้นกระทบ (Tap)			r (ร)[๑]			
เสียงกึ่งสระ (Semivowel)		w (ว)		j (ย)		

ตารางที่ ๑ หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาอูรักลาโวยจ

พยัญชนะต้นเดี่ยว

พยัญชนะต้นในภาษาอูรักลาโวยจ มีทั้งหมด ๒๔ หน่วยเสียง ได้แก่ /p t c k ʔ ph th ch kh b d ɟ g f s h m n ɲ ŋ l r w j/

หน่วยเสียง	ตัวอย่างคำ	ความหมายภาษาไทย
p	pisak	กล้วย
t	taŋan	มือ
c	cicet	แหวน
k	kaki	เท้า
ʔ	ʔikat	ปลา

[๑] /r/เสียงนี้มีเสียงแปร ๒ เสียงคือ ๑. [ɾ] /r/ เสียงก้อง ลิ้นกระทบ ปุ่มเหงือก (voiced alveolar tap) ๒. สำหรับเสียงแปรที่สอง จะออกเสียงใกล้เคียงกับ [ɣ] เสียงก้อง เสียดแทรก เพดานอ่อน (voiced velar fricative)

หน่วยเสียง	ตัวอย่างคำ	ความหมายภาษาไทย
(ph)[๒]	phaphe?	กิ๊บติดผม
(th)	thok	ถังน้ำ
(ch)	chəniŋ	ลูกเนียง
(kh)	khənam	กระต่าย
b	babi	หมู
d	dawot	ใบไม้
ɟ	ɟari	นิ้ว
g	gigi	ฟัน
(f)	fim	ฟิล์ม
s	sipoc	หอย
h	hurak	กุ้ง
m	mumu	บ้วนปาก
n	nujh	ปลาหมึก
ɲ	ɲamɔ?	ยุง
ŋ	ŋaci?	กรรไกรหนีบหมาก
l	lipat	ตะขาบ
r	raga	ตะกร้า
w	wajak	หนัง, ภาพยนตร์
j	jalat	เดิน

ตารางที่ ๒ หน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวภาษาอูรักลาโวยจ ตัวอย่างคำและความหมายภาษาไทย

[๒] เสียงที่อยู่ในเครื่องหมาย ( ) เป็นเสียงที่ใช้กับคำยืมภาษาต่าง ๆ

พยัญชนะต้นควบ

พยัญชนะต้นควบมี ๑๕ เสียง ได้แก่ /pr- tr- cr- kr- br- ɟr- sr- mr- pl- tl- kl- phl- bl- hj- hl- /

หน่วยเสียง	ตัวอย่างคำ	ความหมายภาษาไทย
pr-	prahu	เรือ
tr-	trok	มะเขือ
cr-	crɔmen	กระจก
kr-	kra	ลิง
br-	brajh	ข้าวสาร
ɟr-	ɟrawac	สิว
sr-	sraj	ตะไคร้
mr-	mrap	ฟัก (ไข่)
pl-	plita	ตะเกียง, โคมไฟ
tl-	tliŋa	หู
kl-	klame	มะพร้าว
phl-	phlɔk	เสียงของตก
bl-	bluma	แข่งขัน
hj-	hju	ปลาฉลาม
hl-	hlak	เหยี่ยว

ตารางที่ ๓ หน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบภาษาอูรักลาโวยจ ตัวอย่างคำและความหมายภาษาไทย

พยัญชนะสะกด

พยัญชนะสะกดมี ๑๒ หน่วยเสียง แบ่งเป็นพยัญชนะสะกดเดี่ยวมี ๑๑ เสียง ได้แก่ /-p -t -c -k -ʔ -h -m -n -ŋ -w -j/ และพยัญชนะสะกดควบมี ๑ เสียง คือ -jh

หน่วยเสียง	ตัวอย่างคำ	ความหมายภาษาไทย
-p	hajap	ไก่
-t	diat	ทุเรียน
-c	muloc	ปาก
-k	hurak	กุ้ง
-ʔ	baɟiʔ	ดี
-h	rumah	บ้าน
-m	khənam	กระต่าย
-n	taŋan	มือ
-ŋ	pinaŋ	หมาก
-w	miaw	แมว
-j	tupaj	กระรอก
-jh	nujh	ปลาหมึก

ตารางที่ ๔ หน่วยเสียงพยัญชนะสะกดในภาษาอูรักลาโวยจ ตัวอย่างคำและความหมายภาษาไทย

หน่วยเสียงสระ

สระในภาษาอูรักลาโวยจมี ๑๐ หน่วยเสียง แบ่งเป็นสระเดี่ยวภาษาอูรักลาโวยจ ๘ หน่วยเสียง ได้แก่ /i e ɛ ə a u o ɔ/ และสระประสม ๒ หน่วยเสียง ได้แก่ /ia ua/ ความสั้นหรือยาวของเสียงสระไม่ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง

ระดับลิ้น	ตำแหน่งลิ้น		
	หน้า	กลาง	หลัง
สูง	i (อิ, อี)		u (อุ, อู)
กลาง	e (เอะ, เอ)	ə (เออะ, เออ)	o (โอะ, โอ)

ระดับลิ้น	ตำแหน่งลิ้น		
	หน้า	กลาง	หลัง
ต่ำ	ɛ (แอะ, แอ)	a (อะ, อา)	ɔ (เอาะ, ออ)
สระประสม	ia (เอีย)		ua (อัว)

ตารางที่ ๕ หน่วยเสียงสระภาษาอูรักลาโวยจ

หน่วยเสียง	ตัวอย่างคำ	ความหมายภาษาไทย
i	lipat	ตะขาบ
	kaki	เท้า (น.)
e	phapheʔ	กิ๊บติดผม
	kame	มะพร้าว
ɛ	tamɛʔ	มีดอีโต้
	grɛk	ตะกวด (แลนดำ)
ə	tələ	ไข่
	ʔikə	หาง
a	gawaʔ	แมงมุม
	naka	ขนุน
u	kamuŋ	มุ้ง
	mathu	ผึ้ง
o	ɲatoʔ	เครื่องมือเจาะหอย
	ramoc	เงาะ
ɔ	ɲamɔʔ	ยุง
	tikɔ	กาน้ำ

หน่วยเสียง	ตัวอย่างคำ	ความหมายภาษาไทย
ia	miaw	แมว
	diat	ทุเรียน
ua	lua?	ช่องแคบ
	buac	ทำ

ตารางที่ ๖ หน่วยเสียงสระภาษาอูรักลาโวยจ ตัวอย่างคำและความหมายภาษาไทย

ลักษณะทางไวยากรณ์

๑. ลักษณะการเรียงคำในประโยค เป็นแบบประธาน กริยา กรรมและคำขยายอยู่หลังคำหลัก ตัวอย่าง เช่น

ku suka kaw <ฉัน-ชอบ-เธอ> = ฉันชอบเธอ

kuɲa lapə nasi <พวกเขา-หิว-ข้าว> = พวกเขาหิวข้าว

ʔumaʔ tuɟoh marɛh dah <คลื่น-เจ็ด-มา-แล้ว> = คลื่นสีนามิมาแล้ว (คลื่น ๗ ลูก ที่มาต่อเนื่องกัน)

๒. ภาษาอูรักลาโวยจมีการใช้ทำนองเสียง การเปลี่ยนทำนองเสียงในประโยคจะทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยนแปลง เช่น

pi mani <ไป-อาบน้ำ> = ไปอาบน้ำ ถ้าพยางค์ท้ายเป็นเสียงตกแสดงว่าเป็นประโยคบอกเล่า แต่ถ้าพยางค์ท้ายเป็นเสียงสูง-ตกแสดงว่าเป็นประโยคคำสั่ง

๓. ประโยคปฏิเสธจะมีการเติมคำว่า tet = ไม่ นำหน้าคำกริยา เช่น

ku tet suka makat nasi <ฉัน-ไม่-ชอบ-กิน-ข้าว> = ฉันไม่ชอบกินข้าว

tet bri makat <ไม่-ให้-กิน> = ไม่ให้กิน

tet bri pi <ไม่-ให้-ไป> = ไม่ให้ไป

๔. ประโยคคำสั่งในภาษาอูรักลาโวยจใช้คำกริยาเป็นคำแรกของประโยคเสมอ โดยไม่มีประธานนำหน้าประโยค นอกจากนี้ยังมีประโยคคำสั่งห้าม ใช้คำว่า jaŋan = อย่า ขึ้นต้นประโยค ตัวอย่างเช่น

ʔatac ku pi tajok dulu <ส่ง-ฉัน-ไป-แหลม-ก่อน> = ส่งฉันไปที่แหลมก่อน

jaŋan lupa makat nasi tə <อย่า-ลืม-กิน-ข้าว-นะ> = อย่าลืมกินข้าวนะ

๕. ประโยคคำถามในภาษานี้มีคำแสดงการถาม เช่น **tet** = ไหม, **nama** = อะไร, **hama** = ใคร, **diha** = ไหน ตัวอย่างเช่น

kaw	dəlaʔ	gari	pari	tet?	เธอเคยเห็นปลากระเบนไหม?
เธอ	เคย	เห็น	ปลากระเบน	ไหม	

doʔʔa	makat	nasi	dah	tet?	โดะอากินข้าวแล้วหรือยัง?
โดะอา	กิน	ข้าว	แล้ว	ไหม	

kaw	buac	nama?	เธอทำอะไร?
เธอ	ทำ	อะไร	

kaw	məlaw	mupaj	tet?	เธอพูดโกหกใช่ไหม?
เธอ	พูด	โกหก	ไหม	

hama	ʔucaʔ	kaw?	ใครว่าเธอ?
ใคร	ว่า	เธอ	

kaw	naʔ	pi	diha?	เธอจะไปไหน?
เธอ	จะ	ไป	ไหน	

๖. ภาษาอูรักลาโวยจมีการใช้คำว่า **ɲa** เพื่อทำหน้าที่อ้างถึงคำนามข้างหน้าที่อยู่ติดกัน หรือคำสรรพนามที่อ้างอิงถึงคำนามที่กล่าวมาแล้วอย่างเฉพาะเจาะจง (appositive) ตัวอย่างเช่น

burokdənak	na	bəpakaj	si	bri	kaʔ	burok	sikʔ	asik
นกกา-	เน้นคำว่านกกา	สวมใส่	สี	ให้	กับ	นก	อื่น ๆ	

นกกาแต้มสีให้กับนกอื่นๆ

bri	ʔada	si	bəkacaʔ	supa	ɟaŋan	na
ให้	มี	สี	สวยงาม	เหมือน	กับ	พวกเรา (นกกา)

ให้มีสีสวยงามเหมือนกับพวกเรา (นกกา)

๓
ระบบเขียนภาษาอูรักลาโวยจอักษรไทย

ระบบเขียนภาษาอูรักลาโวยจอักษรไทยจัดทำขึ้น เพื่อให้ผู้พูดภาษาอูรักลาโวยจใช้บันทึกองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ในกระบวนการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาซึ่งอยู่ในภาวะวิกฤต เช่น ประวัติความเป็นมา พิธีกรรม อาหาร งานหัตถกรรม เพลง นิทาน ตำนาน และใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมอูรักลาโวยจ ระบบเขียนนี้ใช้ระบบเสียงภาษาอูรักลาโวยจซึ่งพูดอยู่ที่บ้านสังกาอู้ ตำบลเกาะลันตาใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่เป็นหลัก

พยัญชนะ

ระบบเขียนภาษาอูรักลาโวยจที่พัฒนาขึ้นนี้แสดงหน่วยเสียงสำคัญในระบบเสียงของภาษา โดยจะแสดงด้วยรูปเขียนที่ใช้อักษรไทย ดังนี้

พยัญชนะต้นเดี่ยว

พยัญชนะต้นภาษาอูรักลาโวยจอักษรไทย มี ๒๔ รูป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

รูป	ตัวอย่างคำ	
	อักษรไทย	ความหมาย
ก	กูกู กากี เกอตับ กาเม	เล็บ เท้า ปู มะพร้าว
กฺ	กีกี กาวะ	ฟัน (น.) แมงมุม

รูป	ตัวอย่างคำ	
	อักษรไทย	ความหมาย
ค	คอด	ค้อน (น.)
	คีม	คีม
	เคก	ขนมเค้ก
	แคะ	ติด (คอ)
ง	งาจิ	กรรไกรหนีบหมาก
	งางา	อ้าปาก
จ	จับ	จำ
	จะจะ	จิ้งจก
	จะจิก	พยาธิ
	จีเจด	แหวน
ช	เชอนีง	ลูกเนียง
ซ	เซาะ	ปอด
	ซีเซ	หวี
	ซูดู	ช้อน
ญ	ญาเมาะ	ยุง
ด	ดากู	คาง
	เดียด	ทุเรียน
	ดาโวด	ใบไม้
ต	ตางัน	มือ
	ตูลา	บวบ
ท	ทก	ถังน้ำ, กระเป๋าเสื้อหรือกางเกง
	ทานี	สถานี (สถานีวิทยุ, โทรทัศน์)
	แทะแทะ	กระต่ายขาเดียว (การละเล่น)
	ทุย	ถ่มน้ำลาย
	ทาโยะ	วิทยุ

รูป	ตัวอย่างคำ	
	อักษรไทย	ความหมาย
น	นูนัง นุยฮ	น้อยหน่า ปลาหมึก
บ	บาบี บีเบ บายู	หมู ริมฝีปาก เสื้อ
ป	ปีปี ปีซัก ปูเลา (เกาะ)	แก้ม กล้วย เกาะ (น.)
พ	พาเพะ พากิ๋	กิ๊บติดผม แบ่ง
ฟ	ฟีม แฟบ เฟด	ฟิล์ม ผงซักฟอก เฟซบุ๊ก (Facebook)
ม	โมะ มาทู มาตา	หมวก ผึ้ง ตา
ย	ยับ ยาโก๊ะ	จาน ข้าวโพด
ย๋	ย๋าลัด ย๋ารี	ถนน นิ้ว
ร	รากา๋	ตะกร้า
ล	ลีปัด ลาเงา	ตะขาบ แมลงวัน
ว	วี วายัก	หวาย ภาพยนตร์

รูป	ตัวอย่างคำ	
	อักษรไทย	ความหมาย
อ	อีกัด อาปี	ปลา ไฟ
ฮ	ฮูรัก ฮูยัด	กุ้ง ฝน

ตารางที่ ๗ พยัญชนะต้นเดี่ยว

ข้อสังเกตและคำอธิบายเพิ่มเติม

พยัญชนะภาษาอูรักลาโวยจที่ออกเสียงไม่เหมือนพยัญชนะไทย เขียนแทนด้วยรูปพยัญชนะไทยที่มีเสียงใกล้เคียงกัน เช่น พยัญชนะ ญ /ɲ/ เสียงนาสิก โฆษะ เพดานแข็ง ออกเสียงเหมือน ย ขึ้นจมูกในภาษาไทยถิ่นอีสานหรือภาษาไทยถิ่นเหนือ หรือรูปพยัญชนะที่มีการเติมเครื่องหมายพิเศษ (.) กำกับไว้ใต้รูปพยัญชนะ เช่น ก̣ ออกเสียงคล้าย ก แต่เป็นเสียงก้อง หรือคล้ายเสียง [g] ในภาษาอังกฤษ และพยัญชนะ ย̣ / j̣ / เสียงหยุด ก้อง เพดานแข็ง ออกเสียงคล้ายพยัญชนะ [j] ในภาษาอังกฤษเช่นกัน

พยัญชนะต้นควบ

พยัญชนะต้นควบมี ๑๕ รูป ได้แก่ /กร- กล- จร- ซร- ตร- ตล- บร- บล- ปร- ปล- พล- มร- ย̣ร- ฮย- ฮล-/ ในภาษาอูรักลาโวยจมีพยัญชนะต้นควบบางรูปที่ไม่เหมือนภาษาไทย พยัญชนะตัวที่สองหรือพยัญชนะที่สามารถนำไปควบกับอักษรอื่นได้มี ๓ อักษร ได้แก่ ร ล และ ย โดย -ร สามารถควบได้กับ ก- จ- ซ- ต- บ- ป- ม- และ ย̣- ส่วน -ล สามารถควบได้กับ ก- ต- บ- ป- พ- และ ฮ- สำหรับ -ย สามารถควบได้กับ ฮ- ตัวเดียว เสียงพยัญชนะต้นควบเหล่านี้จะออกเสียงเชื่อมกันโดยไม่มีช่วงห่างระหว่างเสียงพยัญชนะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

รูป	ตัวอย่างคำ	
	อักษรไทย	ความหมาย
กร	กรัด กรา เกรอเบา	ห้องครัว ลิง ควาย

รูป	ตัวอย่างคำ	
	อักษรไทย	ความหมาย
กล	กลาเม	มะพร้าว
จร	เจรอเมน เจรอปู	กระจก หม้อดิน
ซร	ซรัย เซราะ	ตะไคร้ ปอด
ตร	ตรก	มะเขือ
ตล	ตลีงา	หู
บร	บรี บรัยฮ	ให้ ข้าวสาร
บล	บลูมา บลาเยอ	แข่งขัน กางใบเรือ
ปร	ปราฮู ปราปิ ปราจัก	เรือ ผ้าอ้อม, ผ้าปูนอน ชื่อของเรือในเทศกาลลอยเรือ
ปล	ปลีตา	ตะเกียง, โคมไฟ
พล	พลอก	เสียงของตก
มร	มรับ มรากะ มราตะ มรีงัย	ฟัก (ไข่) คลาน ทาก ฟัง
ยฺร	เยฺรา ยฺราวัยจ	ใส สิว
ฮย	ฮยู	ปลาฉลาม

รูป	ตัวอย่างคำ	
	อักษรไทย	ความหมาย
ฮล	ฮลัก ฮลอด	เหยี่ยว ด้านหน้ารถ หรือเรือ

ตารางที่ ๘ พยัญชนะต้นควบ

พยัญชนะสะกด

พยัญชนะสะกดมีทั้งหมด ๑๑ รูป แบ่งเป็น เสียงพยัญชนะสะกดที่ออกเสียงเหมือนภาษาไทย ได้แก่ /-ก -ง -ด -น -บ -ม -ย -ว/ เสียงพยัญชนะสะกดที่ออกเสียงไม่เหมือนภาษาไทย ได้แก่ /-ฮ -ยจ -ยฮ/ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

รูป	ตัวอย่างคำ	
	อักษรไทย	ความหมาย
-ก	ฮูรัก	กุ้ง
-ง	ปีนัง	หมาก
-ด	เดียด	ทุเรียน
-น	ตางัน	มือ
-บ	ฮายับ	ไก่
-ม	เคอนัม	กระต่าย
-ย	ตูปัย	กระรอก
-ว	เมียว	แมว
-ฮ	ฮาบิฮ	หมด
-ยจ	มูโลยจ	ปาก
-ยฮ	นุยฮ	ปลาหมึก

ตารางที่ ๙ พยัญชนะสะกด

พยัญชนะสะกดภาษาอูรักลาโวยจที่ออกเสียงไม่เหมือนภาษาไทย มี ๓ รูป คือ -ฮ -ยจ และ -ยฮ โดยมีลักษณะการออกเสียงดังนี้

-ฮ เวลาออกเสียงจะมีการพ่นลมตามหลังเสียงสระที่นำมาข้างหน้า

-ยจ เวลาออกเสียงลิ้นจะเลื่อนมาจรดเพดานปากสนิทแน่น

-ยฮ ออกเสียง ย ตามด้วยการพ่นลม

สระ

ภาษาอูรักลาโวยจมีสระเดี่ยว ๘ หน่วยเสียง และสระประสม ๒ หน่วยเสียง ความสั้น-ยาว ของเสียงสระไม่ทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนแปลงไป ในการนำอักษรไทยมาใช้เขียนจึงมีการใช้รูปสระเสียงสั้นและเสียงยาวตามลักษณะการออกเสียงภาษาอูรักลาโวยจ ดังนี้

รูป	ตัวอย่างคำ	
	อักษรไทย	ความหมาย
-ะ -ั -ะฮ (เมื่อมีตัวสะกด -ฮ)	กา̣วะ ยับ รูมะฮ	แมงมุม จาน บ้าน
-า	นากา	ขนุน
-ิ (เมื่อมีการกักเสียงท้ายสระ)	อีติ บายิ	เป็ด ดี
-ี	บาบี	หมู
-ุ	กามุง	มุ้ง
-ู	มาทู	ผึ้ง
เ-ะ	พาเพะ	กิ๊บติดผม
เ-	กลาเม	มะพร้าว
แ-ะ	ตาแมะ	มีดอีโต้
แ-	แกรก	ตะกวด (แลนดำ)
โ-ะ	โบะ	ผม

รูป	ตัวอย่างคำ	
	อักษรไทย	ความหมาย
โ-	ราโมยจ	เงาะ
เ-าะ	ญาเมาะ	ยุง
-อ	ตีกอ	กาน้ำ
เ-อ	เตอเลอ	ไข่
-ัวะ	ยัวะ	เต้นอย่างสนุกสนาน
ั-ว -ว-	เบอนัว บวยจ	โลก, จักรวาล ทำ
เ-ีย	เมียว	แมว
เ-า	ลีเมา	มะนาว

ตารางที่ ๑๐ สระ

ภาษาอูรักลาโวยจ

พยัญชนะภาษาอูรักลาโวยจ มี 24 ตัว

ก เกอตับ	กฺ กฺีกฺี	ค คอด	ง งาจิ	จ จีเจด	ช เชอนีง
ซ ซีโปยจ	ญ ญาเมาะ	ด ดาโวด	ต ตางัน	ท ทก	น นุยฮ
บ บาบี	ป ปีซัก	พ พาเพะ	ฟ ฟีม	ม มาทู	ย ยาตก
ยฺ ยฺารี	ร ราก๎า	ล ลีปัด	ว วัยจ	อ อีกัด	ฮ ฮูรัก

ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย

ภาพที่ ๑๐ แผ่นภาพพยัญชนะ

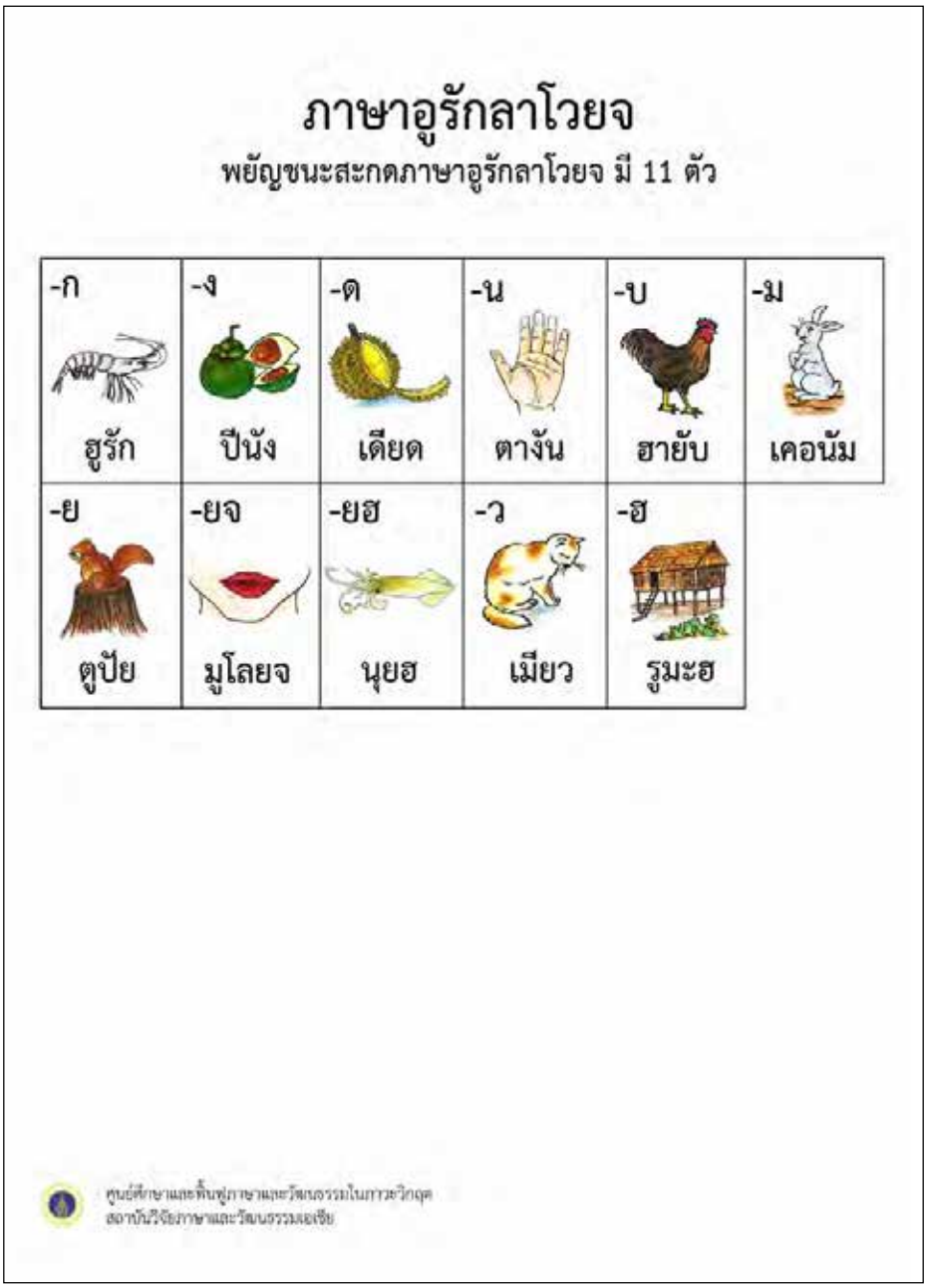

ภาพที่ ๑๑ แผ่นภาพพยัญชนะสะกด

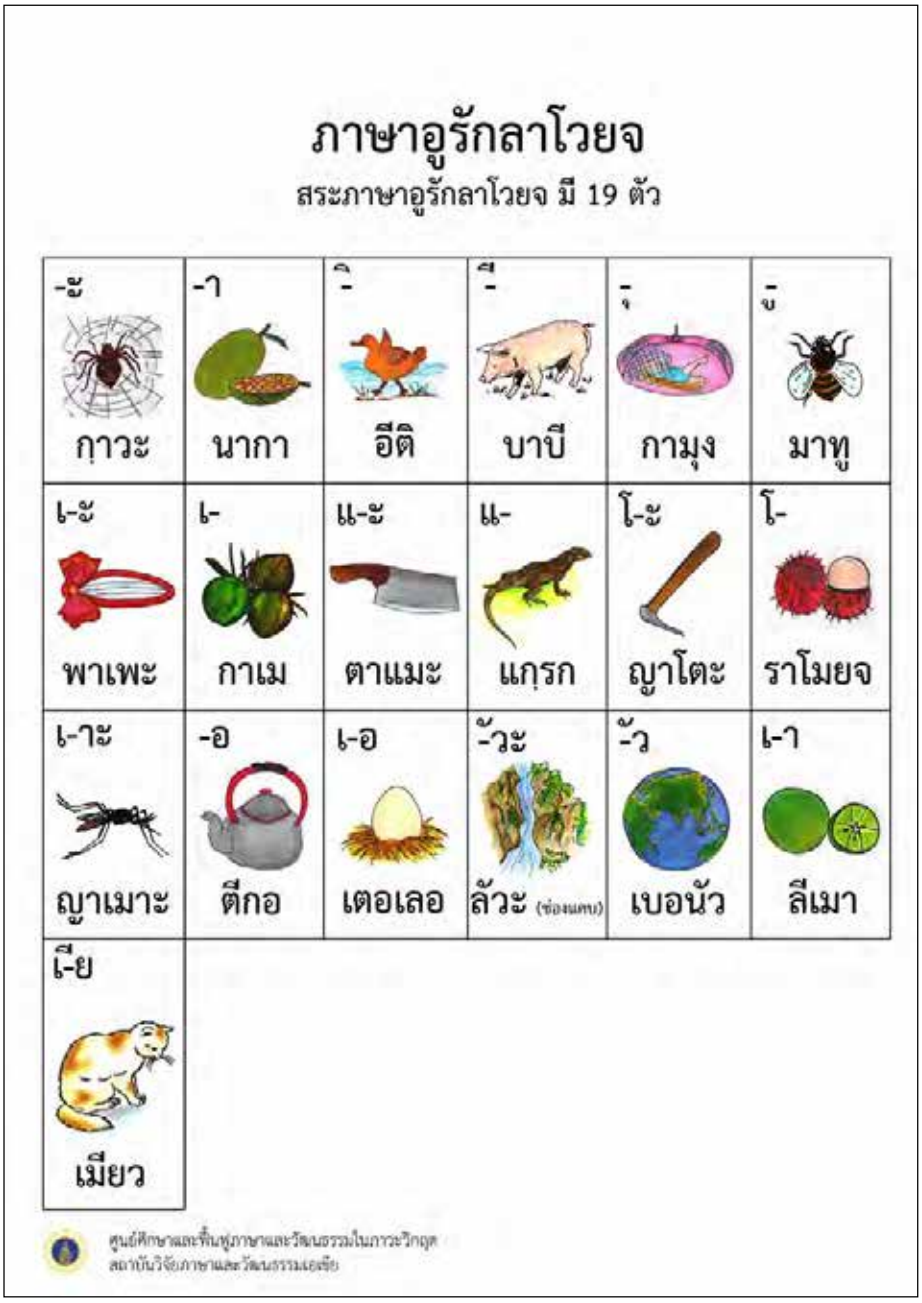

ภาพที่ ๑๒ แผ่นภาพสระ

การเขียนคำ

การเขียนคำภาษาอูรักลาโวยจ คำพยางค์เดียวเขียนแยกเป็นคำแต่ละคำ ส่วนคำสองพยางค์หรือคำหลายพยางค์จะเขียนติดกัน โดยไม่เว้นระยะระหว่างพยางค์ ดังนี้

คำพยางค์เดียว

ปี	=	ไป
บรี	=	ให้
ยับ	=	จาน
ลัวะ	=	ช่องแคบ
เมียว	=	แมว

คำสองพยางค์

ญาเมาะ	=	ยุง
ตางัน	=	มือ
ฮายับ	=	ไก่
เตอเลอ	=	ไข่
กาเม	=	มะพร้าว
ลีปัด	=	ตะขาบ
ปราฮู	=	เรือ

คำหลายพยางค์

กันตูกัน	=	ฟักทอง
เจอมางี	=	โหระพา
เกอเบาบีเกก	=	กระทิง
ฮาตูบาเยอ	=	สายรุ้ง
ฮลักบารัยจ	=	นกอินทรี

คำประสม คำประสมในภาษาอูรักลาโวยจ ส่วนใหญ่คำหลักจะอยู่ต้นคำ เช่น

ฮยูเบอเซอ	=	ปลาวาฬ (ฮยู = ฉลาม + เบอเซอ = ใหญ่)
ตีมอนกายู	=	มะละกอ (ตีมอน = แตง + กายู = ไม้)

การเขียนประโยค

การเขียนประโยคในภาษาอูรักลาโวยจ เรียงลำดับดังนี้ ประธาน-กริยา-กรรม และมีประโยคหลายลักษณะ วิธีเขียนประโยคจะมีการเว้นระยะระหว่างคำ และจะมีเครื่องหมาย . (มหัพภาค) เพื่อแสดงการจบประโยคต่าง ๆ ยกเว้นประโยคคำถามใช้เครื่องหมาย ? (ปรัศนี) แสดงการจบประโยค ดังตัวอย่าง

ประโยคบอกเล่า

กูญา มากัด ลาโวะ.
เขา กิน ปลา
เขากินปลา

กู ลาเปอ นาซี.
ฉัน หิว ข้าว
ฉันหิวข้าว

ประโยคปฏิเสธ มีคำแสดงการปฏิเสธ <เตด> “ไม่” หน้าคำกริยา

เตด เบอเละฮ ปี.
ไม่ ได้ ไป
ไม่ได้ไป

กาเญา บวยจ ดะฮ ตาปี กามี **เตด** บวยจ ลากิ.
พวกเธอ ทำ แล้ว แต่ พวกเรา ไม่ ทำ ยัง
พวกเธอทำแล้ว แต่พวกเรายังไม่ทำ

กู ญาโตะ ซีโปยจ **เตด** ตาฮู.
ฉัน เจาะ หอย ไม่ รู้
ฉันเจาะหอยไม่เป็น

กาเลา บีนี เตด บรี ปี **เตด** นามา.
ถ้า ภรรยา ไม่ ให้ ไป ไม่ เป็นไร
ถ้าภรรยาไม่ให้ไปก็ไม่เป็นไร

กู **เตด** บวยจ นามา.
ฉัน ไม่ ทำ อะไร
ฉันไม่ทำอะไร

ประโยคคำสั่ง มีคำกริยาเป็นคำแรกของประโยคเสมอ และไม่มีประธานนำหน้าประโยค นอกจากนี้ยังมีประโยคคำสั่งที่ขึ้นต้นด้วยการห้ามทำ โดยมีคำแสดงคำสั่ง <ยางัน> “อย่า” ดังตัวอย่าง

อาตัยจ กู ปี ตาญก ดูลู.
ส่ง ฉัน ไป แหลม ก่อน
ส่งฉันไปที่แหลมก่อน

ยางัน ลูปา มากัด นาซิ นอ.
อย่า ลืม กิน ข้าว นะ
อย่าลืมกินข้าวนะ

ประโยคคำถาม มีคำแสดงการถาม <นามา> “อะไร” <เตด> “ไหม” <ฮามา> “ใคร” <ดีฮา> “ไหน” <ดะฮเออ> “แล้วหรือ/หรือยัง” ดังตัวอย่าง

เกา บวยจ **นามา?**
เธอ ทำ อะไร
เธอทำอะไร

บวยจ **นามา** มากัด เลอ?
ทำ อะไร กิน หรือ
ทำอะไรกินหรือ

เกา เมอเลา มุปัย **เตด?**
เธอ พูด โกหก ไหม
เธอพูดโกหกใช่ไหม

ซาปา อูจะ เกา?
ใคร ว่า เธอ
ใครว่าเธอ

ออน เกา นะ ปี **ดีฮา?**
ออน เธอ จะ ไป ไหน
ออน เธอจะไปไหน

โดะอา มากัด นาซี **ดะฮ เฮอ?**
โดะอา กิน ข้าว **แล้ว หรือ**
โดะอากินข้าวแล้วหรือ (หรือยัง)

การเว้นวรรคและการใช้เครื่องหมายวรรคตอน

การเขียนภาษาอูรักลาโวยจเขียนเป็นคำ ๆ โดยเว้นช่องว่างระหว่างคำเพื่อให้อ่านง่าย โดยหลักการเว้นวรรคและการใช้เครื่องหมาย มีดังนี้

การเว้นวรรค ให้เว้นช่องว่างระหว่างคำ เพื่อให้ทราบว่าคำสิ้นสุดลง ณ ตำแหน่งใด

เกา บวยจ นามา?
เธอ ทำ อะไร
เธอทำอะไร

ปลาโนะ ปี บะยะ เปอญู บารี บรูมา.
กระจง ไป ชวน เต่า วิ่ง แข่ง
กระจงไปชวนเต่าวิ่งแข่ง

เครื่องหมาย เครื่องหมายที่ใช้ในภาษานี้ ได้แก่

เครื่องหมาย . (มหัพภาค) จะเขียนท้ายข้อความเมื่อจบความหรือประโยค

บูรก ซา อีเกอ. ญา เตองะฮ บวยจ ซารัก.
นก หนึ่ง ตัว มัน กำลัง ทำ รัง
นกตัวหนึ่งกำลังทำรัง

เครื่องหมาย ? (ปรัศนี) ใช้เขียนท้ายประโยคคำถาม เช่น

เกา เปอนามา นามา?
เธอ ชื่อ อะไร
เธอชื่ออะไร?

เครื่องหมาย “ ” (อัญประกาศ) ใช้คร่อมคำพูดหรือข้อความที่ยกมา เช่น

ปาโนะ เมอเลา ซามา กูรา จะ
กระจง พูด กับ เต่า ว่า

นะ “บวยจ นามา เกา เตด บารี รารี”.
จะ ทำ อะไร แก ไม่ วิ่ง หนี
กระจงพูดกับเต่าว่า “ทำไมแกไม่วิ่งหนี”

การเขียนชื่อบุคคล ชื่อสถานที่ และคำยืม

ชื่อบุคคล

การเขียนชื่อบุคคล ชื่อจริงจะเขียนตามบัตรประจำตัวประชาชน เช่น สุทิน สมจิตร พีรวิชญ์ ศันสนีย์ เป็นต้น ส่วนชื่อเล่นหรือชื่อท้องถิ่น จะเขียนตามเสียง เช่น ตอด กัม และมักจะมีคำเรียกเครือญาตินำหน้าชื่อเพื่อแสดงความนับถือในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่า เช่น บังเดียว บังทิน บังจุก บังเชย (บัง = พี่ชาย) จะนิล จะบี (จะ = พี่สาว)

ชื่อสถานที่

การเขียนชื่อสถานที่ ให้เขียนตามแบบภาษาไทย เช่น กรุงเทพฯ กระบี่ อย่างไรก็ตาม ชื่อเหล่านี้เมื่อปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นอาจเขียนตามการออกเสียงของชาวอูรักลาโวยจ เช่น ปูเลา ซาตัก (เกาะลันตา) ตอกคา (ภูเก็ต) บรีบรี (เกาะพีพี) กราอาซู (หาดกันเตียง) ปูเลานีปิฮ (เกาะหลีเป๊ะ) เป็นต้น

คำยืม

การเขียนคำยืมจากภาษาไทยหรือคำทับศัพท์จากภาษาต่างประเทศ เขียนตามการเรียกของชาวอูรักลาโวยจ เช่น ทานี (สถานี) ทายุ (วิทยุ) แอบเปิน (แอปเปิ้ล) เป็นต้น

๔
การนำระบบเขียนอักษรไทยไปใช้

เมื่อชาวอูรักลาโวยจมีระบบเขียนแล้ว ได้นำไปบันทึกเรื่องเล่า นิทาน การพูดคุยสื่อสาร ตลอดจนนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างสื่อการเรียนการสอน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบทสนทนา

ตอด ฮามา กัม
ตอดกับกัม

ตอด *โยะฮ มะฮปาก̣ี กีตา ปี งาเญน เตอก̣ีรี.*
(คำเชิญชวน) พรุ่งนี้ พวกเรา ไป ตก (เบ็ด) ปลาอินทรี
พรุ่งนี้พวกเราไปตกปลาอินทรีกันนะ

กัม *โยะฮ ก̣ีเตอ ปี ดูวา บูวะฮ ญางัน เกา.*
(คำเชิญชวน) อย่างนั้น ไป สอง ลำ กับ แก
อย่างนั้นไปกัน 2 ลำกับแก

ตอด *ก̣ีเตอ กาเลา เกา ปี เกอดัย.*
อย่างนั้น ถ้า แก ไป ตลาด

เบอลี มาตากาเยน บรี กู ยูก̣า ตีก̣าปูโละฮ บัยจ.
ซื้อ เบ็ด ให้ ฉัน ด้วย สามสิบ บาท
ถ้าแกไปตลาดซื้อเบ็ดมาให้ฉันด้วย ๓๐ บาท

กัม *เบอเละฮ ก̣ีเตอ อาเมด มาแระฮ ตัง.*
ได้ อย่างนั้น เอา มา เงิน

เลอเบะฮ เดะ มาตากาเยน กู เบาะฮ มีญะ ดักดัก กู.
เหลือ ที่ เบ็ด ฉัน ใส่ น้ำมัน มอเตอร์ไซค์ ฉัน
ได้ ๆ ถ้าอย่างนั้นเอาเงินมา เงินเหลือจากซื้อเบ็ด ฉันจะเติมน้ำมันรถมอเตอร์ไซค์ของฉัน

ตอด *เออเออ ปีเลอ เกา.*
(คำตอบรับ) ไปเลย แก

กิเตอ กู นะ ปี ปูเนอ ปราฮู ดูลู นิ.
อย่างนั้น ฉัน จะ ไป ถอย เรือ ก่อน นะ
เออ ไปเลยแก เดี๋ยวฉันจะไปถอยเรือก่อนนะ

กัม *เออ กาเลา กิเตอ เกา ปูเนอ ปราฮู บรี กู ยูกา.*
(คำตอบรับ) ถ้า อย่างนั้น แก ถอย เรือ ให้ ฉัน ด้วย
เออ ถ้าอย่างนั้นแกถอยเรือให้ฉันด้วย

ตอด *เออเออ กากิ กู นะ ปี ปูเนอ บรี.*
(คำตอบรับ) เดี๋ยว ฉัน จะ ไป ถอย ให้
ได้ เดี๋ยวฉันถอยเรือให้

กิปากิ อารี เดะ นะ ปี งาเยน เตอกิรี
ตอนเช้าจะไปตกปลาอินทรี

ตอด *โยะฮ ปี บางัยจ อาเย นะ กิก ดะฮ.*
(คำเชิญชวน) ไป เร็ว ๆ น้ำ จะ แห้ง แล้ว
เอ๊า.. ไปเร็ว ๆ น้ำจะแห้งแล้ว

กัม *เออ เกา ปี ดูลู เลอ. กู นะ มากัด กูปี ดูลู.*
(คำตอบรับ) แก ไป ก่อน เถอะ ฉัน จะ กิน กาแฟ ก่อน
เออ..แกไปก่อนเถอะ ฉันจะกินกาแฟก่อน

ตอด *เออเออ กิเตอ กู ปี นาตี เดะ ปราฮู ดูลู.*
(คำตอบรับ) ถ้าอย่างนั้น ฉัน ไป รอ ที่ เรือ ก่อน
เออ ถ้าอย่างนั้นฉันไปรอที่เรือก่อน

กัม *อาเย กิก ดะฮ เตด?*
น้ำ แห้ง แล้ว หรือยัง
น้ำแห้งแล้วหรือยัง

ตอด *นะ กิก ดะฮ บางัยจ เลอ.*
จะ แห้ง แล้ว เร็ว ๆ หน่อย
จะแห้งแล้วเร็ว ๆ หน่อย

เตองะฮ อารอก
กลางทะเล

ตอด *เกา เบอเละฮ อูปัด ดะฮ เตด?*
แก ได้ เหยื่อ แล้ว หรือ
แกได้เหยื่อแล้วหรือ

กัม *เบอเละฮ ดูวาปูโละฮ อีเกอ กิเตอ นะ เกา.*
ได้ ยี่สิบ ตัว ถ้าอย่างนั้น ของ แก
ได้ยี่สิบตัว แล้วของแก

ตอด *เบอเละฮ ยูกา ปัยจปูโละฮ อีเกอ.*
ได้ เหมือนกัน สี่สิบ ตัว
ได้สี่สิบตัวเหมือนกัน

กัม *โยะฮ กีตา ปี งาแญน เตอกิรี เบอเละฮ ดะฮ.*
(คำเชิญชวน) พวกเรา ไป ตกเบ็ด ปลาอินทรี ได้ แล้ว
งั้น พวกเราไปตกปลาอินทรีได้แล้ว

ตอด *โยะฮ* *กิฺเตอ* *เกา* *ปี* *ดูลู.*
(คำเชิญชวน) ถ้าอย่างนั้น แก ไป ก่อน
ถ้าอย่างนั้น แกไปก่อน

กัม *เออ* *กู* *นะ* *ปี* *นาตี* *เดะ* *เตองะฮ* *อารอก.*
(คำตอบรับ) ฉัน จะ ไป รอ ที่ กลาง ทะเล
เออ ฉันไปรอที่กลางทะเล

ตอด *เบอเละฮ* *เตอกิฺรี* *เตด?*
ได้ ปลาอินทรี ไหม
ได้ปลาอินทรีย์ไหม

กัม *เบอเละฮ* *เซอปูโละฮ* *อีเกอ* *กิฺเตอ* *เกา.*
ได้ สิบ ตัว ถ้าอย่างนั้น แก
ได้สิบตัว แล้วแก (ล่ะ)

ตอด *เบอเละฮ* *ยูกฺา* *ดูวาเบอลัยฮ* *อีเกอ.*
ได้ เหมือนกัน สิบสอง ตัว
ได้สิบสองตัวเหมือนกัน

กัม *กิฺเตอ* *โยะฮ* *กีตา* *บาลิ* *รูมะฮ* *ดูลู*
ถ้าอย่างนั้น (คำเชิญชวน) พวกเรา กลับ บ้าน ก่อน

นาตี *มาแระฮ* *มะฮปากิฺ* *ปูลัก.*
ไว้ มา พรุ่งนี้ อีก
ถ้าอย่างนั้นพวกเราก็กลับบ้านก่อน เอาไว้พรุ่งนี้มาอีก

ตอด *โยะฮ* *กิฺเตอ* *บาลิ.*
(คำเชิญชวน) ถ้าอย่างนั้น กลับ
ถ้าอย่างนั้น ก็กลับ

ตัวอย่างนิทาน

เจตา ปารี กฺาซี

เรื่อง ปลากระเบนยักษ์

(เรื่องโดย เตือนใจ คบคน)

ลามา	*ดะฮ*	*อาดา*	*อูรักลาโวยจ*	*เซอรูมะฮ*	*ปี*	*ลาโวยจ.*
นาน	แล้ว	มี	ชาวอูรักลาโวยจ	ครอบครัวหนึ่ง	ไป	ทะเล

ปี	*งาแญน*	*เบอเละฮ*	*อีกัด*	*ดูวา*	*รากฺา.*	*กูญา*	*ลาเปอ*	*นาซี.*
ไป	ตกเบ็ด	ได้	ปลา	สอง	ตะกร้า	เขา	หิว	ข้าว

กูญา	*ลัยจ*	*กฺารี*	*บูเลอ*	*เดะ*	*เตองะฮ*	*อารอก.*
เขา	มอง	เห็น	สันดอน	ที่	กลาง	ทะเล

กูญา	*ซีงะฮ*	*บวยจ*	*นาซี.*	*กูญา*	*รูมด*	*อาปี*	*เตด*	*ดัด*	*นะ*	*เตองะ*	*นาซี.*
เขา	จอด	ทำ	ข้าว	เขา	ก่อไฟ	ไม่	ทัน	จะ	หุง	ข้าว	

กูญา	*บราซา*	*ซูปา*	*ตานะฮ*	*เบอกฺาญะ.*
เขา	รู้สึก	เหมือน	ดิน	เคลื่อน/ไหว

กูญา	*รารี*	*ญาแญะ*	*ปราฮู.*	*กูญา*	*เกอเละฮ*	*ปี*	*ลัยจ*	*บูเลอ*
เขา	วิ่ง	ขึ้น	เรือ	เขา	หัน	ไป	มอง	สันดอน

ซีงี	*ญา*	*ยาดี*	*ปารี*	*กฺาซี.*
เมื่อตะกี้	มัน	เป็น	ปลากระเบน	ยักษ์

ความหมายภาษาไทย

นานมาแล้วมีชาวอูรักลาโวยจบ้านเหนือไปทะเล ไปตกเบ็ดได้ปลาสองตะกร้า พวกเขาหิวข้าว พวกเขามองเห็นสันดอนที่กลางทะเล พวกเขาจอดเรือทำกับข้าว ก่อไฟ ยังไม่ทันจะหุงข้าว พวกเขารู้สึกเหมือนแผ่นดินไหว พวกเขาวิ่งหนีขึ้นเรือ พวกเขาหันกลับไปมองที่สันดอนอีกครั้ง ปรากฏว่ามันเป็นปลากระเบนยักษ์

เจตา เดอนัก มีระฮ ซามา บูรก กาแคก

เรื่อง นกกาแดงกับนกเงือก

(เรื่องโดย นายสุทิน ทะเลลึก)

เดะ	*กาลา*	*นูตู.*	*อาดา*	*บูรกเดอนัก*	*ยฺาดี*	*ซี*	*มีระฮ*	*ฮายฺา*
ใน	สมัย	ก่อน	มี	นกกา	เป็น	สี	แดง	หมด

ฮาบิฮ	*เซอญาวา.*	*กฺิเตอ*	*ยฺาดี*	*บูรก*
ทั้งหมด	ตัว	ถ้าอย่างนั้น	เป็น	นก

ซี	*เบอกาจะ*	*โตระ*	*บูรก*	*ซิกอาซิก.*
สี	สวยงาม	กว่า	นก	อื่น ๆ

บูรกเดอนัก	*ญา*	*เบอปากัย*	*ซี*	*บรี*	*กะ*	*บูรก*	*ซิกอาซิก.*
นกกา	มัน	สวมใส่/แต่ง	สี	ให้	กับ	นก	อื่น ๆ

บรี	*อาดา*	*ซี*	*เบอกาจะ*	*ซูปา*	*ยฺางัน*	*ญา.*
ให้	มี	สี	สวยงาม	เหมือน	กับ	เรา

ตาปี	*บูรกเดอนัก*	*ญา*	*ตาโกยจ*	*เซอมียา*	*บาญะ.*
แต่	นกกา	มัน	กลัว	คน	มาก

อาดา	*ซะรี*	*บูรกกาแคก*	*เตอบัก*	*มาแระฮ*	*งาตอยจ*	*เดะ*
มี	วันหนึ่ง	นกเงือก	บิน	มา	เกาะ	ที่

อาตัยฮ	*อูลัย*	*กายู*	*ปิกดาปิก.*	*บูรกเดอนัก*	*ดูโดะ*
บน	กิ่ง	ไม้	ใกล้ ๆ	นกกา	อยู่

กฺิเตอ	*บูรกกาแคก*	*บูงี*	*จะ*	*ออรัง*	*ออรัง*	*ออรัง*
ถ้าอย่างนั้น	นกเงือก	มีเสียง	ว่า	ออรัง	ออรัง	ออรัง

บูงี	*ปี*	*ราตา*	*ฮูตัด.*	*บูรกเดอนัก*	*เดอเงอ*	*ซาวารา*	*บูรกกาแคก.*
มีเสียง	ไป	ทั่ว	ป่า	นกกา	ได้ยิน	เสียง	นกเงือก

บูรกเดอนัก	*ตาโกยจ*	*จะ*	*อูรัก*	*มาแระฮ.*	
นกกา	กลัว	ว่า	คน	มา	

ญา	*อีงัยจ*	*จะ*	*บูรกกาแคก*	*ญาแระ*	*จะ*	*เซอมียา*	*มาแระฮ*
มัน	คิด	ว่า	นกเงือก	บอก	ว่า	คน	มา

บูรกเดอนัก	*เตอเกอยุยจ*	*บาญะ*	*ญา*	*อาเมด*	*ซี*	*ฮีตับ*
นกกา	ตกใจ	มาก	มัน	เอา	สี	ดำ

มาแระฮ	*ซาปัก*	*เดะ*	*ญาวา*	*ฮายฺา*	*ฮาบิฮ*
มา	ทา	ที่	ร่างกาย	จน	หมด

เตด	*บรี*	*กูญา*	*ลัยจ*	*การี.*	*เดะ*	*กาลา*	*ยูรุยฮ*	*ตู*
ไม่	ให้	ใคร	มอง	เห็น	ที่	เมื่อ	ก่อน	นั้น

บูรกเดอนัก	*ยฺาดี*	*ซี*	*ฮีตับ*	*อาจู*	*เตอดะ*	*นี.*
นกกา	เป็น	สี	ดำ	จน	ปัจจุบัน	นี้

ความหมายภาษาไทย

ในสมัยก่อนตัวของนกกาจะเป็นสีแดงทั้งตัวและเป็นนกที่มีสีสวยงามกว่านกชนิดอื่น ๆ โดยที่นกกานั้นจะมีหน้าที่แต่งสีให้กับนกตัวอื่น ๆ ให้มีสีสันที่สวยงามเหมือนกับมัน แต่นกกาเป็นนกที่กลัวคนมาก อยู่มาวันหนึ่ง นกเงือกบินมาเกาะบนกิ่งไม้ใกล้ๆ ที่นกกาอาศัยอยู่ แล้วนกเงือกก็ส่งเสียงร้องว่า อูวัง.... ออรัง.....ออรัง..... ดังไปทั่วป่า เมื่อนกกาได้ยินเสียงร้องของนกเงือกก็เข้าใจผิด เพราะได้ยินว่า อูรัก...อูรัก...อูรัก...ซึ่งแปลว่า “คน” เลยคิดว่านกเงือกตะโกนบอกว่ามีคนมา นกกาตกใจมาก มันก็เลยรีบไปเอาสีดำมาทาสีตัวเองหมดทั้งตัวเพื่ออำพรางตัวไม่ให้คนเห็น ทำให้ตั้งแต่นั้นมา นกกาก็เลยกลายเป็นสีดำจนถึงทุกวันนี้

ตัวอย่างเพลง

เพลง โอ มา มา

(ขับร้องโดย มะวอน ทะเลลึก)

กาโยะฮ กาโยะฮ เซอตาญง เลอลากิ
พายเรือ พายเรือ หนึ่งอ่าว อีก

ซีเงาะฮ เซอลัม กาปัย เลอ เปอจะฮ
จอด จม เรือ เอย แตก

โอ โอ โอ ..... โอ้ มามา (๒ ครั้ง)
โอ โอ โอ ..... โอ้ มามา (๒ ครั้ง)
ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา.....(๒ ครั้ง)
ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา.....(๒ ครั้ง)

มีตะ ตาโงะฮ เซอตาฮง เลอลากิ (๒ ครั้ง)
ขอ เลื่อน หนึ่งปี อีก

จารี บารัง จารา นะ นีกะฮ
หา ของ วิธี จะ แต่งงาน

โอ โอ โอ ..... โอ้ มามา (๒ ครั้ง)
โอ โอ โอ ..... โอ้ มามา (๒ ครั้ง)
ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา.....(๒ ครั้ง)
ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา.....(๒ ครั้ง)

ความหมายภาษาไทย

เนื้อเพลงเกี่ยวกับการแต่งงานของชาวอูรักลาโวยจ ชายหนุ่มกำลังจะไปขอสาวแต่งงาน เขาต้องทำงานหาปลาเพื่อเก็บเงินเป็นค่าสินสอด แต่เรือล่มทำให้หาค่าสินสอดไม่ทัน เขาจึงต้องขอเลื่อนการสู่ขอไปเป็นปีหน้าหรือเลื่อนไปหนึ่งปี แต่ทางฝ่ายผู้หญิงบอกฝ่ายชายว่า ถ้าทั้งสองรักกัน ไม่จำเป็นต้องรอถึงปีหน้า ยินดีให้แต่งงานได้เลย

บรรณานุกรม

เครือข่ายสื่อชนเผ่าพื้นเมือง. (๒๕๖๒). *เครื่องแต่งกายกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย*. เชียงใหม่: ร่วมเจริญปริ้น.

จันทราพันธ์ ทะเลลึก, ศันสนีย์ ทะเลลึก, กัณฑิชา ทะเลลึก และทวีชัย ทะเลลึก. (มปป.) *อารี ปาจัก*. นครปฐม: ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล.

นฤมล อรุโณทัย และคณะ. (๒๕๕๗). *ทักษะวัฒนธรรมชาวเล: ร้อยเรื่องราวชาวเล มอแกน มอแกลน และอูรักลาโว้ยผู้กล้าแห่งอันดามัน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

นิรัตน์ หาญทะเล และคณะ. (๒๕๕๕). *รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการแนวทางในการศึกษาศักยภาพของชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอูรักลาโวยจ บ้านสังกาอู้ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

พนัง ปานช่วย. (๒๕๕๔). *ดนตรีในวิถีชีวิตของชาวอูรักลาโวย: การศึกษาทางมานุษยวิทยาการดนตรี ณ บ้านสังกาอู้ ตำบลเกาะลันตาใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศึกษา บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.

มยุรี ถาวรพัฒน์. (๒๕๕๖). ภาษาอูรักลาโวยจ. *มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ พิธีประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๖*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.

รณกร รักษ์วงศ์. (๒๕๕๘). ระบบตัวเขียนเพื่อการบันทึกองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาโวยจเพื่อการบันทึกพิธี “อารี ปาจัก”. *วารสารดำรงวิชาการ*, ๑๔ (๒), ๖๕-๘๔.

ศันสนีย์ ทะเลลึก และคณะ. (๒๕๕๙). *รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการบวยจ เดะ ลากู ซูกา บวยจ เยาวชนอูรักลาโวยจ บ้านสังกาอู้ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น.

ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต. (๒๕๖๓). *รายงานโครงการโครงการสำรวจและวิเคราะห์พื้นที่เพื่อการวางแผนการจัดการศึกษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานและการศึกษาระหว่างวัฒนธรรมในพื้นที่เกาะลันตา*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

สิริลักษณ์ หุ่นศรีงาม ผลพานิช. (๒๕๕๖). *ความท้าทายของการฟื้นฟูภาษาอูลักลาโวยจที่บ้านสังกาอู้ เกาะลันตาใหญ่ จังหวัดกระบี่*. ภาคนิพนธ์. นครปฐม:สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. (๒๕๕๙). *โครงการบันทึกรวบรวมเพื่อการสงวนรักษาภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ : ภาษาอูรักลาโวยจ.* กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.

อาภรณ์ อุกฤษณ์. (๒๕๓๒). *พิธีลอยเรือ: ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมของชาวเล กรณีศึกษาชุมชนบ้านหัวแหลม เกาะลันตา จังหวัดกระบี่.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขามานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อาภรณ์ อุกฤษณ์. (๒๕๕๙). *ระเบียนข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์อูรักลาโวยจ*, เข้าถึงเมื่อ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๓ จาก https://www.sac.or.th/databases/ethnic-groups/ethnic Groups/37.

ดัชนีคำ

ก

กระบี่ ๑, ๘
กูนุงเยอรัย ๑, ๖
เกาะลันตา ๑, ๖, ๗, ๙, ๓๕

ข

ขอขมา ๘

ค

คนทะเล ๑
คำ
- คำทับศัพท์ ๓๕
- คำประสม ๓๑
- คำพยางค์เดียว ๓๑
- คำยืม ๑๒, ๑๔, ๓๕
- คำสรรพนาม ๑๙
- คำสองพยางค์ ๑๒, ๓๑
- คำหลายพยางค์ ๓๑

เครื่องมือ ๔, ๙, ๑๐, ๑๗
เครื่องหมาย ๑๓, ๓๒, ๓๔
- เครื่องหมายวรรคตอน ๓๔
- ปรัศนี ๓๒, ๓๔
- มหัพภาค ๓๒, ๓๔
- อัญประกาศ ๓๕

จ

จักสาน ๕

ช

ชาวจีน ๘
ชาวไทยมุสลิม ๘
ชาวเล ๑, ๖
ชื่อบุคคล ๓๕
ชื่อสถานที่ ๓๕

ซ

เซ่นไหว้ ๖, ๘

ด

ดนตรี ๕, ๖, ๑๐
ดาโต๊ะ ๖

ต

แต่งกาย ๓, ๑๐
แต่งงาน ๔. ๔๓
โต๊ะหมอ ๔, ๕, ๗, ๘

ท

ทวิ-พหุภาษา ๘, ๑๐
ทะเล ๑, ๔, ๖, ๘, ๓๘, ๔๐
ทำนองเสียง ๑๘
ไทยใหม่ ๑

น

นกกา ๑๙, ๔๑
นกเงือก ๔๑
นิทาน ๙, ๓๖, ๔๐

บ

บรรพบุรุษ ๖, ๗
บูชา ๘
ใบจากจำ ๒

ป

ประเทศมาเลเซีย ๑
ประมง ๔, ๕, ๘
ประวัติศาสตร์ชุมชน ๙
ประโยค ๑๘, ๓๒
  ประโยคคำถาม ๑๙, ๓๓
  ประโยคคำสั่ง ๑๘, ๓๓
  ประโยคบอกเล่า ๓๒
  ประโยคปฏิเสธ ๑๘, ๓๒
ปลากระเบน ๔๐
ปลาอินทรี ๓๗
ปักษ์ใต้ ๘

ผ

ผ้าปาเต๊ะ ๓
ผู้นำทางจิตวิญญาณ ๔

ฝ

ฝังศพ ๔, ๗

พ

พยัญชนะ ๑๒, ๒๘
  พยัญชนะต้น ๑๒, ๑๔, ๒๓
  พยัญชนะสะกด ๑๒, ๑๕, ๒๙
พยางค์ ๑๒, ๑๖, ๓๑
  พยางค์สุดท้าย ๑๒
พิธีลอยเรือ ๑, ๖, ๙
เพลง ๕, ๖, ๑๐, ๔๓

ฟ

ฟื้นฟู ๘, ๑๐, ๒๐

ภ

ภาษา
  ภาษาต่างประเทศ ๓๕
  ภาษาไทยถิ่นใต้ ๗, ๘
  ภาษาไทยถิ่นเหนือ ๒๓
  ภาษาไทยถิ่นอีสาน ๒๓
  ภาษาไทยมาตรฐาน ๘, ๙
  ภาษามลายู ๘, ๙, ๑๑
  ภาษามอแกน ๑๑
  ภาษามอแกลน ๑๑
  ภาษามาเลเซีย ๑๑
  ภาษาอังกฤษ ๘, ๙, ๒๓
  ภาษาอินโดนีเซีย ๑๑
  ภาษาแม่ ๘
ภูเก็ต ๑, ๘
ภูมิปัญญาท้องถิ่น ๘, ๑๐, ๒๐

ม

มะละกา ๑
มาเลอิก ๑๑
มิชชันนารี ๘

ย

เยาวชน ๙, ๑๐

ร

ระบบเขียน ๙, ๒๐, ๓๖
ระบบเสียง ๑๒, ๒๐
รัฐเกอดะฮ์ ๑
เรียงคำ ๑๘
รำมะนา ๕, ๗, ๑๐
เรือปาจัก ๖

ว

วรรณยุกต์ ๑๒
เว้นวรรค ๓๔
ไวยากรณ์ ๑๘

ศ

ศาสนาคริสต์ ๘
ศิลปะ ๔, ๕

ส

สตูล ๑, ๘, ๑๑
สถานการณ์ภาษา ๘
สถานศึกษา ๘
สระ ๑๖, ๓๐
สันทนาการ ๕
สัทอักษร ๑๒
สะเดาะเคราะห์ ๖, ๗
สีนามิ ๒, ๘, ๑๘
สื่อการเรียนรู้ ๙
สุสาน ๖, ๗
เสียงหนัก ๑๒
  เสียงเน้นหนัก ๑๒
  เน้นเสียง ๑๒
เสียงสูง-ตก ๑๘

อ

ออสโตรนีเชียน ๑๑
อนุรักษ์ ๘, ๒๐
อาชีพ ๔
โอรังลาอูด ๑

คณะกรรมการพัฒนาระบบเขียนและจัดทำคู่มือภาษาชาติพันธุ์ด้วยอักษรไทย
ชุดภาษาอูรักลาโวยจ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี ถาวรพัฒน์	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ บุญยฤทธิ์	กรรมการ
ดร.ปรีดาพร ศรีสาคร	กรรมการ
นายสมจิตร ทะเลลึก	กรรมการ
นายสุทิน ทะเลลึก	กรรมการ
นายเดียว ทะเลลึก	กรรมการ
นางสาววริสรา ทะเลลึก	กรรมการ
นายชัยรัตน์ ทะเลลึก	กรรมการ
นายบุญทิน ช้างน้ำ	กรรมการ
นายพีรวิชญ์ ทะเลลึก	กรรมการ
นางสาวปุณณภา ทะเลลึก	กรรมการ
ดร.ยูเนียนสาสมีต้า สาเมาะ	กรรมการ
นายรณกร รักษ์วงศ์	กรรมการ
นายรุสดี มาซอ	กรรมการ
นางสาวสุมาลี หาญยศ	กรรมการ
นางสาวศิริพร ภิรมย์เมือง	กรรมการ
นางสาวมิรินด้า บูรรุ่งโรจน์	กรรมการและเลขานุการ

ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล